

ELIFAS LÉVI

KNIHA ZASVĚCENÍ

z francouzštiny přeložil Dr. Jan Kefer; vydalo nakladatelství TRIGON Praha 1991
(fotoreprint prvního českého vydání z roku 1936)

אֵלִיָּאֵל

Předmluva

Tato kniha obsahuje základy a principy onoho třetího zjevení, o kterém bratr Joseph de Maistre prohlásil, že bude dáno světu.

Toto třetí zjevení může být pouze vysvětlením a syntézou dvou prvních.

Musí usmiřovati vědu a dogma, autoritu a svobodu, rozum a víru.

Zrno jsme připravili, druzí obstarají setbu.

Pisatel těchto řádků jest dalek toho považovati se za proroka. Vidí pravdu a popisuje ji.

Jeho autoritou jest zřejmost a jeho silou rozum.

Mluví k mudrcům a jest připraven na posměch a pobrdání hloupých.

Píše pro silné a nebude tudíž čten slabochy, kterým chce působiti strach.

Knihla dělí se na dvě části:

První obsahuje dialogy, obsahující veškeré sporné náboženské a filosofické otázky přítomnosti.

Druhá obsahuje vysvětlení a aforismy.

Nepodává slobových umělostek ani fráží.

Dvě věčné věci jediné zaměstnávaly spisovatele: Spravedlnost a pravda.

Elifas Lévi

Dialogické úvahy

PRVNÍ DIALOG

Duchovní - Elifas Lévi

Duchovní:

Vaše domnělá věda pochází z pekla a vaše rozumové důvody jsou rouháním.

Elifas Lévi:

Nevím, zda vaše nevědomost pochází z nebe; avšak vaše zásady velmi se podobají nespravedlnosti.

Duchovní:

Nazývám věci pravými jmény a tím hůře pro vás, zdají-li se vám nespravedlností. A vy, který jste odstoupil z církve, který se pokoušíte pomáhati bezbožnosti, podkopávati věčné základy v jejich principech, jste šíleně pyšným, domníváte-li se, že se otřesou pod nápoem vás rovných, když s nebetyčnou hanbou naprahujete své zlovolné ruce, abyste je zničili!

Nebojíte se osudu Ozova, jehož Bůh smrtí poranil, když v lepším úmyslu než je váš a možná že i čistšíma rukama chtěl podepřítí svatostánek?

Elifas Lévi:

Dosti již, pane. Citujete bibli, aniž byste jí rozuměl; být vámi, místo citování bych se snažil jí porozumět. Smrt Ozova, o které jste právě mluvil, podobá se poněkud tragickému konci 42 dětí roztrhaných medvědy, poněvadž se posmívaly holé hlavě proroka Eliáše. „Na štěstí,“ praví Voltaire k tomuto místu, „v Palestýně nebylo medvědů.“

Duchovní:

Pak jest tedy bible souhrn směšných pohádek a vy se jí posmíváte jako Voltaire?

Elifas Lévi:

Bible je hieratická, to jest svatá kniha; jest psána v kněžském slohu s neustálým množím legend a alegorií.

Duchovní:

Církev jediná má právo ji zrušiti; věříte v její neomylnost?

Elifas Lévi:

Náležím církvi a nikdy jsem neřekl ani nenapsal ničeho, co by jí odporovalo.

Duchovní:

Obdivuji vaši drzost. Nejste snad volnomyšlenkář? Nevěříte snad v pokrok? Nesouhlasíte s přepjatostí moderní vědy, která denně vytýká bibli lež? Nevěříte snad v nezjistitelné stáří světa a v současnou neb následnou různorodost lidských ras? Nepovažujete příběh s Adamovým jablkem, o které se opírá dogma o prvotním hříchu, za báj nebo pohádku, což jest totéž? A uvědomujete si, co z toho plyne? Není prvotního hříchu, není vykoupení, není zjevení ani vtělení; neboť křesťanství bylo jen dlouhým omylem; církev pohrdá rozumem a vychovává nevědomost. Tak daleko jste a odvažujete se ještě pokládati se za katolíka?

Elifas Lévi:

Co znamená slovo katolický? Neznašená universálnost? Věřím v universální dogma a chráním se bludů jednotlivých sekt. Přesto se těším nadějí, že pokrok se naplní a že všichni lidé se spojí u víře v základí pravdy, což se již uskutečnilo ve svobodném zednářství, oné společnosti rozšířené již po celém světě.

Duchovní:

Jen odvalu, pane, tak demaskujte se dokonaleji; jste svobodným zednářem a víte velmi dobře, že svobodní zednáři byli nedávno papežem vyloučeni z církve.

Elifas Lévi:

Zajisté to vím, a od té doby nejsem již svobodným zednářem, poněvadž svobodní zednáři, papežem exkomikovaní se domnívali, že není třeba již trpěti katolicismus; odloučil jsem se tedy od nich, abych uchránil si svobodu svědomí a vyjmul se z jejich politováníhodného pravidla, když ne nespravedlivého, jistě tedy nedůsledného; neboť podstatou zednářství jest snášenlivost ke všem kultům.

Duchovní:

Znamená to lhostejnost ve věcech náboženství?

Elifas Lévi:

Řekněte raději ve věcech pověry.

Duchovní:

Ach! Víím, že náboženství a pověra jsou u vás stejné věci.

Elifas Lévi:

Naopak, věřím, že tyto dvě věci jsou sobě protikladné a neslučitelné; pověřční jsou v mých očích neznabozi. Existuje pouze jedno náboženství. Vždy bylo pouze jedno pravé. Ono, které zovu vpravdě katolickým nebo universálním. I mohamedán může je vykonávat, jako na příklad Emir Abd-el-Kader, jenž zachránil křesťany v Damašku. Toto náboženství jest láska k bližnímu; symbol lásky k bližnímu je obecnství a obecnství jest opakem exkomunikace. Obecnství jest vzývání Boha; exkomunikace jest zaklínání d'ábla.

Duchovní:

Proto jste naplněn d'áblam; neboť takové nauky činí z vás jistě vyobcovaného.

Elifas Lévi:

Mám-li v těle d'ábla, pak jste mi ho dal a já jistě bych nebyl tak zkažený, abych vám ho vrátil; nakládal bych s ním jako obchodníci se špatným zbožím, které přijímají do skladu, aby ho vyloučili z obcodu.

Duchovní:

Nebudu vás déle poslouchati, jste bezbožný d'ábel.

Elifas Lévi (s úsměvem):

Máte krásné mínění o mně! Říkáte věci, o kterých u sebe nemám tušení; nejsem tak učený a neřeknu vám, co jste vy. Jen vám připomínám, že váš výrok není ani křesťanský ani zdvořilý.

Duchovní:

Jste nejnebezpečnější nepřítel církve.

Elifas Lévi:

To vám řekl de Mirville; ale vám i jemu odpovím oněmi dvěma verši našeho dobrého a velikého Lafontainea:

Nic není nebezpečnějšího než hloupý přítel,
oč mnohem lepší jest chytrý nepřítel.

DRUHÝ DIALOG

Filosof - Elifas Lévi

Filosof (vcházaje):

Co jste udělal tomuto zuřivci?

Elifas Lévi:

Nic dobrého, myslím; chtěl jsem ho uklidnit a tím více jsem ho rozzuřil.

Filosof:

Také s takovými lidmi se se stýkáte? Proč se stále nazýváte katolíkem? Svobodní myslitelé se vám vyhýbají a katolíci vás proklínají.

Elifas Lévi:

To je však omyl!

Filosof:

Jehož jste vy příčinou. Proč umíněně nazýváte psem, co je kočkou?

Elifas Lévi:

Nemyslím, že bych si dovolil takové výstřednosti v otázkách; nazývám věci jejich pravými jmény; mimo to však viděl jsem psy a kočky, kteří se spolu velmi dobře snaželi.

Filosof:

To nijak neprospívá vašemu snu o nemožném splynutí náboženství a vědy, dogmatické autority a svobody bádání.

Elifas Lévi:

Proč by byl takový sen nemožným?

Filosof:

Poněvadž náboženství je snem, který chce učiniti víru rozumem; náboženství je nesmyslem, který vyzývavě tkví v šílenství, jest pyšnou hloupostí, která, domnívající se, že je nadpřirozenou, vynalézá ctnosti proti přírodě; náboženství jest Alexander VI. postavený na místo Boha, jest klíčem nebes daným do krvavých rukou inkvisice.

Elifas Lévi:

Nikoliv, to vše není náboženstvím; náboženstvím jest víra, naděje a láska k bližnímu.

Filosof:

Co nazýváte vírou?

Elifas Lévi:

Víra jest potvrzování toho, co musí býti a důvěřivá touha po tom, co jest hodné naděje.

Filosof:

Zanechme vidin, je-li vám libo. Nazýváte se katolíkem; víte, co je to katolík?

Elifas Lévi:

Býti katolickým znamená býti universálním; katolíkem je, kdo se přimyká k universálním principům víry, to jest k jedinému náboženství, jehož prapodstatu nalézají v dogmatech všech národů a dob.

Filosof:

Nikoliv, pane, podle Veüllota je katolíkem koho Řím neodsuzuje, kdo věří, že Ježíš Kristus jest jediným Bohem, a mluví ústy papeže.

Elifas Lévi:

Zanechme Veüllota a mluvmě rozumně.

Filosof:

Nelze mluvit rozumně, mluvíme-li o náboženství. Víte jistě dobře, že podle jednoho velmi váženého církevního otce předmětem víry jest absurdno.

Elifas Lévi:

Není nekonečno absurdem? A přesto je věda nucena v ně věřit. Není snad absurdem věčné přibližování se dvou lidí, které se nikdy nedotknou? A přesto je matematika nucena toto uznávat. Jsou dva druhy absurd: jedna absurda nejsou očividná, druhá jsou navozena chybami našeho názoru; jiná jsou samozřejmá: jsou to tvrzení protichůdná dokázaným pravdám; náboženství však nás nenutí, abychom taková uznávali.

Filosof:

Nevstupujte do labyrintu vašich mysterií! Nebudu si hrát s dogmatem tak hračkářsky zmateným vašimi teology, neboť tato veteš jest dnes již zcela přežitá; nelze nám se jí zabývat, aniž bychom se jí posmívali. Zkrátka, křesťanství je překročeno vývojem, jeho doba již přestala a chcete-li nové víno nalévat do starých nádob, přijďte o víno i o nádoby! Nechte starý katolicismus v klidu umřít, neuzná vás; pro něho jste odpadlíkem a rouhačem; mějte odvahu myslit svobodně a nechte mrtvým, ať pohřbívají své mrtvé. Podnikáte směšné pokusy smířiti moderní civilisaci se Syllabem. Říkám vám podle pravdy, že tato civilisace katolicismus zabije. Chcete Polichinella usmířiti se šibenicí, avšak

Polichinell nechce o tom ani slyšeti a počítá jedině s tím, aby sám hrál úlohu kata. Opuštěte, jsem-li poněkud méně vážným, avšak vaše zoufalá a předpojatá víra také není vážná; přehání protimluvy, aby zvýšila dosah svých sil. Snad je krásná, avšak nikomu neprospívá a vy si jí jen sám sobě škodíte.

Elifas Lévi:

Nechme stranou mé osobní zájmy, nemám jich a nechci znáti; jen zájmy pravdy.

Filosof:

Nu dobře, pravdu mají pouze lidé pravověrní; není však universálního zjevení. Náboženství ničí se navzájem. Všichni sektáři tvrdí, že Bůh k nim mluví. Víte však dobře, že Bůh mluví pouze ústy kněží, kteří se vzájemně proklínají a nikdy nejsou jednotni. Chcete-li tedy zachovati dogma a odstraniti kněze, pak zahrabete sám sebe a zničíte se. Bůh jest kněz nebe, tak jako kněží se pokládají za bohy země. Zažehťte kněze a on vezme na pomoc boha a dokáže vám, že jste ateista.

Elifas Lévi:

Nikoho nechci zaháněti, chci jen všechny pozdvihnouti.

Filosof:

Kněze také?

Elifas Lévi:

Především kněze; neboť jim vděčím za své první vzdělání.

Filosof:

Nemusíte to přiznávat, je to na vás vidět. Naučil jste se u nich jezuitským podobenstvím a obojetnému zjišťování záminky.

Elifas Lévi:

Píši o okulturních vědách.

Filosof:

Vím to; myslíte, že je nutno, skrývat svoje myšlenky. Nic jednoduššího; nepíšeme zkrátka.

Elifas Lévi:

A nemluvíme; zábavu s vámi jsem nezačal.

Filosof:

Nemluvíme o vašich náhledech; odsuzují je ve jménu vědy a pokroku.

Elifas Lévi:

Jakže, i moji víru v Boha, v nesmrtelnost duše, solidaritu lidí a v lásku k bližnímu?

Filosof:

To jsou snad zcela úctyhodné věci, jež však neexistují a nikdy pro vědu existovat nebudou; nelze jich ani dokázat, ani prokázat.

Elifas Lévi:

Vy tedy nevěříte v nic?

Filosof:

Promiňte, věřím v přírodu, vědu a pokrok.

Elifas Lévi:

Vaše víra, drahý pane, jest i mojí vírou; jde jen o to, abychom si rozuměli; co jest podle vás příroda?

Filosof:

Síla a látka.

Elifas Lévi:

Jakže, duch nikoli?

Filosof:

Duch jest řídicí síla.

Elifas Lévi:

Výtečně! Prozatím nepokračujme; jen bych dodal, že takto jsme našli Boha.

Filosof:

Bůh, stále Bůh! Nemohu snést tohoto slova, nemá s vědou nic společného.

Elifas Lévi:

Správně, náleží víře, ale věda se bez tohoto pojmu neobejde.

Filosof:

To zamítám.

Elifas Lévi:

Aniž však byste mohl logicky zdůvodnit svůj zápor.

Filosof:

Vy musíte dokazovat, když tvrdíte.

Elifas Lévi:

Tvrdím, že Bůh existuje a že jeho existence je zdůvodněna povahou lidství. Tvrdím, že víra je rozumná, poněvadž věda je omezená. Konečně ještě tvrdím, že víra je nutná, poněvadž vy i já věříme v pokrok.

Bez víry vede věda pouze k absolutní skepsi a k pohrdání všech věcí.

Bez víry jest život pouze snem, jenž končí bez probuzení v nicotě.

Bez víry jsou city bezobsažné, čest vadou, ctnost lží a mravnost podvodem.

Bez víry jest věda nesmírnou pouští, poněvadž nezná naděje.

Bez víry jest svoboda pouze despotismem bohatých; rovnost jest nemožná a bratrství pouhým slovem.

Filosofové ateismu, přívrženci slepé síly a hnané hmoty, nikoliv, vy nejste lidmi pokrokovými. Jeden z vašich mistrů posledního století učinil se směšným; jmenoval se Lamettrie a byl, myslím, jedním z lékařů pruského krále. Jest smutné, že bystrost ducha dokazuje, že jest zvířecí. To, co pravím, netýká se vás, pane, neboť vy přece věříte v inteligentní sílu a pokrok. Inteligentní síla jest duch a pokrok jest nesmrtelnost.

Filosof:

To vše není dokazatelné.

Elifas Lévi:

Jest zapotřebí dokazovat samozřejmost?

Filosof:

Když ale to, co jest samozřejmé vám, není samozřejmým pro mne?

Elifas Lévi:

Pak vám stisknu ruku a rozloučíme se jako dobří přátelé.

Filosof:

Sbohem, tedy!

Elifas Lévi:

Ano, s Bohem! Předstíráte, že v Něho nevěříte a přece se ho dovoláváte, aniž byste si to uvědomil.

TŘETÍ DIALOG

Panteista - Elifas Lévi

Panteista:

Jest nemožno chápat Boha, jenž by byl něco jiného, než universalita bytí.

Elifas Lévi:

Velmi dobře. Jste žákem Spinozy, a nejdříve vám řeknu, že Spinoza nebyl a není ničím jiným, než sbírkou děl tohoto filosofa.

Panteista:

To je nejapný žert. Víme přece, že knihy píší lidé a že folianty nenaplňují prostor samy sebou; pro světy však platí jiné měřítko; osudný zákon vyrovnaného pohybu je

vyvolává a může je zničit v nutných převratech věčného vesmíru.

Elifas Lévi:

Tedy jest náš vesmír osudový a tudíž slepý a hluchý jako osud sám. Jak tedy může uštědřovati inteligenci, kterou sám nemá?

Panteista:

Universum jest inteligentní a proto nazývám je Bohem.

Elifas Lévi:

Myslíte, že tělo člověka vyvolává jev myšlenky?

Panteista:

Cítím myšlenku v hlavě a vím, že je tvořena v mém mozku.

Elifas Lévi:

Ano, jako hudba na houslích.

Panteista:

Ach, chcete říci, že naše duše hraje na mozku jako na nějakém nástroji, avšak celý svět hraje na tomto nástroji a pouze anatomové znají jeho mechanismus. Dítě, jež počíná mysliti, neví, že má nějaký mozek a nepomýšlí na to, aby využilo jeho fází a závitů. Mozek tedy funguje sám sebou, jsa poháněn silou přírody a života.

Elifas Lévi:

Obyčejný, zdravý lidský rozum nás přesto ujišťuje, že náš mozek je nějaká věc, nikoliv někdo. Jest nějakou věcí, jejíž tvar a použití někdo určil, a jsou-li nástroje, které zdánlivě hrají samy od sebe, poukazují pouze na obratného mechanika a na hudbu, kterou stroj nevynalezl.

Panteista:

Souhlasím, avšak mně jest oním velikým mechanikem a hudebníkem harmonií přírody nekonečno, věčné universum, jež jest svou vlastní nutností, jež je nekonečné a proto nedává již místa jinému nekonečnu, kterému připisujete zbytečnou funkci Stvořitele. Slovo stvoření jest ostatně nesmyslem, připustíme-li, že z ničeho mohlo vzniknouti něco; podstata jest jediná, nekonečná, věčná; následné a náhlé stvoření jsou jen zdánlivé projevy, fysické kombinace. Všechny přírodní věci to dokazují: vy sám jste nucen toto připustiti a nevěříte již v despotického a rozmarného Boha

středověku, v boha nepřátelského přírodě, v boha pomsty a zázraků. Nazíráte na Boha jako na duši universa; jako na duši od těla rozdílnou, pravíte, avšak přesto neoddělitelnou, připojuji já, poněvadž Bůh nemůže zemřít. Bez smrti, jež činí tělo neživým a tuhým, byl by člověk nedělitelný a nebylo by možno odlišiti jeho duši od jeho těla. Duše však skutečně nežije oddělena, žije pouze souborný člověk a myšlenka jest světlo života. Neodlišujme tudíž duši universa od všehomíra samého, všehomír jest veliký celek, inteligentní a viditelný. Myslí-li, pak se nazývá duchem, béře-li na setvar, pak jest hmotou; ale hmota a duch nejsou dvě bytosti, jsou pouze dvěma druhy bytování. Věčná a nekonečná podstata jest tvořitelkou myšlenky a tvaru, nikoliv mimo sebe, kde není ničeho, nýbrž pouze v sobě a sama sebou; to jmenujeme Bohem.

Elifas Lévi:

Nechal jsem vás mluvit a smýšlím o mnohých bodech stejně jako vy; nikdy bych však nepřipustil, že Bůh jest universem, poněvadž bych se zřítíl do modlářství nevědomých dob, kdy slunce a měsíc byl vzýván. Vše jest od Boha, zajisté, ale ne vše jest Bohem a lidská svoboda nesmí se dáti pohltiti velikou božskou osudovostí, kterou jak se zdá, připouštíte. Kdyby bylo vše Bohem, nebyl by člověk za nic zodpovědný a mravnost byla by chimérou. Jakou představu by nám tvořily lidské omyly a pošetilosti o božské moudrosti!

Bůh byl by směšným, kdybychom byli šílení. Bůh sám byl by původcem zla a tudíž by popíral sám sebe, anebo lépe, slovo boží nemělo by již rozumného smyslu; ponechejme starému bohu Panovi flétnu a rohy.

Když umírající Ježíš na kříži zvěstoval neporušitelnost lidského svědomí mučedníkům a právem potvrzenou svobodu víry, zvolal tajemný mořeplavec, jménem Thamuz k ostrovům moře: „Veliký Pan je mrtev“ a bylo slyšeti zmatené hlasy, jež oplakávali obry staré mytologie. Bůh přišel mezi lidstvo, aby zvítězil nad osudem a smrtí a lidstvo stane se božským nikoliv rouhavou loupeží nebo zmatením přirozenosti, nýbrž vznešeným jejich spojením.

Panteista:

Přestaňte s těmi kazatelskými frázemi; ponechávám vám, abyste chválil křesťanství, které jest nyní však mrtvé a veliký Pan vstal opět z mrtvých. Křesťanství bylo chorobou lidského ducha, a nescházelo mnoho, aby se naše ubohá země stala blázincem. Šílenství slepé víry, postavené nad vědu a rozum, jež dávalo přednost bolesti před radostí, bídě před bohatstvím, nepřirozenému celibátu před prameny plodnosti, šířící se ohněm a mečem, divoký fanatismus, samovláda kněží, ohlupování lidí, bída národů: to je křesťanství. Bylo popraveno svými vlastními zbraněmi.

Elifas Lévi:

Tedy podle vás bylo dobrým skutkem ukřižování Ježíše Krista, a kdyby Nero s úspěchem zničil křesťanství, pak byl by skutečným pravým spasitelem světa?

Panteista:

Nic nedokazuje historickou existenci Ježíše Krista; křesťanství jest okruh myšlenek, jež nepocházejí od jednoho člověka, a vy sám jste to připustil a dokazoval, že Kristus evangelí jest symbolická postava člověka osvobozeného od osudových služebností, jež se dobrovolně obětuje pro vítězství pravdy a spravedlnosti. Podle svatého mytu byla jeho smrt nutná pro spásu světa, a ti, kdož ho ukřižovali, byli pouze nástroji vysoké boží spravedlnosti. Nero a ostatní pronásledovatelé jsou všeobecně lidským svědomím odsouzeni. Pravda se nesmí rozšiřovati strachem, musí se prokázati rozumem, ale pohané, židé a křesťané byli vždy stejně fanatictí; z obětí, kterými původně byli, stali se katy, jakmile mohli se státi beztrestnými. Nero nebyl strašnějším než sv. Dominik; Torquemada vyvažuje Domitiana a žijí dodnes lidé, kteří pohřešují dragonád. Znáte ostatně slavný paradox, připisovaný králi Ludvíku Filipovi: Pouze neúspěch podmiňuje zodpovědnost.

Elifas Lévi:

Připouštím tento paradox. Co znamená vlastně, má-li nějaká věc úspěch? Jest to dobře dokonaná věc. Jednati dobře, znamená míti úspěch, a ten kdo úspěch nemá, jest více méně zodpovědný za svoji neobratnost. Věci jsou nejvyšší moudrostí uspořádány tak, že zlo nemůže míti skutečného a trvalého úspěchu a

že dobro přes všechny nesnáze a překážky vždy dojde svého cíle.

Mluvíte o zlu, jež bylo vyvoláno křesťanstvím. Toto zlo již patří minulosti, a co z něho zbylo, zajde také. Ale dobro zůstalo a zůstane. Nikoliv ve jménu Torquemady, nýbrž ve jménu Vincence z Pauly ujímají se milosrdné sestry ubohých sirotků.

Alexander VI. nevydal nikdy papežské bully, jež by ospravedlňovala vraždu jedem nebo krvesmilství. Náboženství je svaté, pravím vám, pouze lidé jsou špatní.

Panteista:

Nikoliv, pane, lidé nejsou špatní; mluvíte-li tak, pak odsuzujete svoji matku, svatou a božskou Přírodu, avšak pocit'ujete a navždy budete pocit'ovati na sobě vliv politováníhodné kněžské výchovy. Víte, co učinilo Alexandra VI. špatným? To, že se považoval za zástupce Boha, jenž vždy ničí své nepřátele; nejsou snad v očích papeže nepřátelé papežovi nepřátelé boží? Jed Borgiů byl, srovnáme-li jej s pekelnými tresty, zcela mírnou mukou a kdoví, zda tento laskavý boží zástupce nepřidal do svých lahviček se syrakuským vínem odpuštění pro druhý svět?

Tvrdí se, že otravoval hostie; byl to způsob, učiniti ji vhodnou k dobré smrti; nebyl snad mistr mistrů a král králů? Nebyl snad neomylný, což znamená stejně jako neschopný hřešiti? Nemluvte mi o předmětech vaší víry; vedly by ke zbožnění nového Nerona, jenž by místo koruny císařské nosil papežskou tiaru; neprohlásili snad za svatého ohavného a krvavého Chisleriho? Neprolévá váš Veuillot krokodýlí slzy nad zrušením pálení kacírů? Ach, kdyby tito lidé dostali opět na okamžik svoji bývalou moc, jak by nás všechny s našimi ženami a dětmi vhodili pod kola červotočivého vozu, který ještě táhne váš neúprosný Jaggrenat! Neříkejte, že jste katolík, vy, jenž jste volnomyšlenkářem, nebo se strážte, aby římská svatá inkvisice vás nehnila k zodpovědnosti pro vaše spisy. Opusťte tento Vatikán, kterého se již dávno zřekli bohové a ze kterého již i krysy počínají utíkat a nad kterým od vítězství Mentany krouží hejna krkavců a supů.

Elifas Lévi:

Podle sektářů pana Veuillota, které vám věnuji, byl by papež reakcí a potlačitelem

božského; ale on ničím takovým nebude; ať papež jest či není, věřím, že musí být korunován evangeliem a že ničím jiným být nemůže.

Panteista:

Stále ještě si nejste vědom, že evangelium již dlouho jest překonáno zdravým lidským rozumem a vědou. Vím, že se v evangeliu nacházejí dobrá místa, jsou to však semena pohozená mezi plevami; evangelium obsahuje však také barbarské nauky a podivné názory: na příklad, odpouštět svým nepřátelům, aby je Bůh tím více potrestal, neodporovat zlému, nenávidět otce a matku, nenávidět sebe samého, což srovnáno s příkazem milovat bližního jako sebe samého, dává podivuhodný smysl; podporovat lenost žebrotou, podporovat nespravedlnost dobrovolným zřeknutím se všeho, co by bylo možno vám ukradnouti; dávat přednost neplodné osamělosti před rodinným životem, nenávidět svět a způsobit, aby svět nenáviděl vás a přece jest svět podle evangelia společnost lidí. Zabíjet před králem, to jest před Bohem, ty, kteří nechtějí, aby jeho syn, to jest Ježíš Kristus zastoupený papežem, nad nimi vládnul, odřeknouti se rozumu, zničit své city, vzývat ponižení a bolest: to jest princip tak velebených evangelií; zbytek, skutečně morální předpisy, náležejí filosofii všech náboženství. Skutečně, rozumný člověk nemůže takové náboženství ani hájiti veřejně, ani mu soukromně přisvědčovat. Katolicismus není již církví, jest sektou, a to nejodpornější ze všech sekt. Protestantství také nemá již důvod svého bytí a mění se ode dne ke dni stále více v panteismus, který je jediným universálním a pravdivým náboženstvím.

Elifas Lévi:

Znamenitě! Pak vše je Bůh, já, vy, zvíře, ba i zločin je bohem, ale z toho plyne podle vás, že i Veillot, kněžstvo a papež je bohem.

Panteista:

Prosím, jen žádné nedůstojné žerty. Bůh jest kladem všech věcí, a nikoliv zápor, jest to, co je, a nikoliv tím, co se za bytí vydává. Jest pravdou a nikoliv lží. Neřekl jste snad sám, že zlo nemá skutečné existence?

Elifas Lévi:

V absolutnu dojist! Avšak v relativnu má až příliš skutečnou existenci, poněvadž jedná proti dobru. Neboť pochází tento vliv, podle vás, z Boha?

Panteista:

Ano, tak jako stín pochází z vašeho těla těla a jako nemoc vzniká ze zdraví.

Elifas Lévi:

Pak jest váš Bůh tedy nemocným, když lidé konají zlo, a když lžou, pak Duch Boží jim propůjčuje svůj stín?

Panteista:

Světlo potřebuje stínu, aby vyvolalo viditelné tvary, a vaše tak zvané zlo jest nutné k vítězství dobra. Bůh se zatemňuje, aby zjevil svoje světlo a projevuje se jako světlo, aby odůvodnil svůj stín; to jest význam vašeho tajemství vykoupení, to jest důvod ďábla, jenž jest temnou maskou zářícího božského obličej, to jest rovnováhou mezi nebem a peklem; jest to Satan knihy Jobovy, jemuž Bůh svěřuje poslání trápit spravedlivého, a proto vypráví vaše vyznání víry, že Kristus vstoupil do předpekli.

Elifas Lévi:

Pak není více hříšníků. Všichni lidé jsou nevinni; andělé temnot jsou služebníci boží masky, trest jest bezprávím, mravnost osidlo slabých, aby se stali otroky silných, hříchy jsou nejmocnější opory ctnosti a spravedlivý děkuje jim za svoji korunu. Nechápete, pane, že tak obludná nauka jest zkázou všeho řádu, a tudíž, že musí odporovat pravdě? Neboť řád patří k pravdě tak jako nepořádek ke lži.

Panteista:

To, co pravíte, patří do vašeho systému okultismu, v zásadě však smýšlíte stejně jako já.

Elifas Lévi:

Naopak.

Věřím v Boha, prapříčinu všeho, ale nezaměňuji prapříčinu s působením. Věřím ve svobodu člověka a tím již v jeho mravnost. Ve všem ostatním s vámi souhlasím.

ČTVRTÝ DIALOG

Israelita - Elifas Lévi

Israelita:

Slyšel jsem vaši rozmluvu s tímto ateistou a s potěšením vidím, že si příliš neceníte křesťanských omylů.

Elifas Lévi:

Nepochybně, avšak jedině proto, abych jeho pravdy tím silněji hájil.

Israelita:

Jaké jsou pravdy křesťanství?

Elifas Lévi:

Tytéž jako náboženství mojžíšského, pouze více víry, více naděje a lásky k bližnímu a více působivých svátostí.

Israelita:

A také více modloslužby; kult přiměřený jedině samotnému Bohu jest přenesen na člověka a kousek chleba; mimo to kněz postavený na místo Boha, israelity, kteří jsou jediní vyznavači pravého Boha a dědici jeho zaslíbení, odsuzuje do pekla.

Elifas Lévi:

Nikoliv dítě našich otců, nic nestavíme na místo Boha. Jako vy, věříme, že jeho božství je jediné, nezměnitelné, duchové a nezaměňujeme je s Jeho tvory. Ctíme Boha v lidství Ježíše Krista, avšak nikoliv lidství na místě boha. Mezi vámi a námi existuje nedorozumění, jež trvá staletí a dalo prolítí množství krve a slz. Domnělí křesťané, kteří vás pronásledovali, byli fanatikové a neznabozi, nehodní ducha Ježíše Krista, jenž odpustil těm, kteří Ho ukřížovali a který pravil: „**Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.**“

Naše dogma nijak nepočíná Ježíšem Kristem, jest dokonaleji obsaženo v tajemstvích kabbaly, jejíž tradice sahají až k patriarchovi Abrahamovi. Náš bohočlověk jest lidský typ Zoharu uskutečňovaný v živém člověku. Náš Logos, jak ho nazvali Plato a sv. Jan, jest rozum projevený slovem a naše vtělené slovo, nazývá se v nauce o sefirotách Chochmah.

Israelita:

Musím vás přerušit a prohlásit, že jsme kabbaly neautorisovali. My ji neuznáváme,

poněvadž byla zprofanována a pokažena Samaritány a východními gnostiky. Maimonides, jedno z největších světél synagogy, považuje kabbalu za neúčinnou a nebezpečnou a chce, abychom se zabývali místo ní symbolem, jehož třináct článků on sám formuloval v Sefer Thorahu, prorocích a Talmudu.

Elifas Lévi:

Dobrá, avšak Sefer Thorah, proroci a Talmud jsou bez kabbaly nesrozumitelné. Řekl bych: tyto svaté knihy jsou samotnou kabbalou psanou v hieratických hieroglyfech, to jest v alegorických obrazech. Písmo bez tradice je vysvětlující je zavřenou knihou; touto tradicí jest kabbala.

Israelita:

I to odmítám; tradice jest Talmud.

Elifas Lévi:

Řekněte. Talmud jest závojem tradice; tradice jest Zohar.

Israelita:

Můžete to dokázat?

Elifas Lévi:

Ano, kdybyste mi poskytl trpělivost poslouchati mne, neboť bych musil velmi dlouho mluvit, dokazovati, citovati autory, uvésti, co řekli Franck a Drach, dva učení hebraisté, kteří nesouhlasí s vysvětlením Genese a Ezechiela; musili bychom v poslednějším vyhledati klíč k Apokalypsi sv. Jana, analisovati Mišnu a nalézt, v čem se liší podstatně od obou Ghemar, musili bychom přiložiti alfabetický a číselný klíč Sefer Jeciry na prvních sedm kapitol Genese a přejíti na dogmatické knihy Zoharu; musili bychom důkladně prozkoumati Sifra Dzeniuthu s vysvětlivkami veliké a malé Synody. To vše by vyžadovalo času, který bych vám věnoval, kdybych mohl doufat, že by to bylo pro vás užitečné a mohl žádati značnou a neustálou pozornost, kterou byste mi zcela jistě odepřel.

Israelita:

Proč?

Elifas Lévi:

Poněvadž nejsem rabínem, a dokonce ani Israelitou, aspoň podle toho, co věříte y.

Israelita:

Podle toho co věřím! Ach, dovolte, tím jsem si jist.

Elifas Lévi:

Vidíte sám, že delší zábava byla by neúčinnou; neboť vy byste mně naslouchal s nedůvěrou, která by ještě byla zvýšena silou mých rozumových důvodů. Vy jste ještě příliš židovským; přijďte ke mně, až budete o svém náboženství pochybovat a pak vám ukáži náboženství naše.

PÁTÝ DIALOG

Protestant - Elifas Lévi

Protestant:

Pane, napsal jste v jedné knize: Jsem katoličtější než papež a protestantstější než Luther. Jaký je smysl těchto divných slov?

Elifas Lévi:

Znamenají, že považují všechny, které papež kdy exkomunikoval, za hodné universálního obecnství a že protestují proti dogmatickým fantasiím vašeho mistra Martina Luthera.

Protestant:

Chcete tedy založit novou sektu?

Elifas Lévi:

Naopak, chtěl bych všechny sekty spojit v bratrskou jednotu.

Protestant:

A věříte, že vám to někdy papež dovolí?

Elifas Lévi:

Papež mne ještě nepokáral.

Protestant:

A kdyby tak učinil?

Elifas Lévi:

Pak bych mu za jeho výtku předem poděkoval.

Protestant:

Pak si děláte bláznů z něho i z nás.

Elifas Lévi:

Z nikoho si nečiním bláznů! Církev římská prohlásila, že rozum je neodlučitelný od víry, že nutno rozumem lidi dovésti k víře, což je možné i nutné, a nic jiného netvrdím; papež nemá tedy důvodů mne kárati, on může pouze

považovati odhalení okultismu za nebezpečné nebo nevhodné.

Protestant:

Má k tomu právo; proč rozmnožujete stále náboženství o okulturní vědy? Hlásáte, že píšete knihy o magii a jsou to zatím knihy o náboženství; co má spolu společného bible a čarodějná kniha?

Elifas Lévi:

Čarodějná kniha sestává z vzývání a modliteb, předpokládá dogma a obsahuje v sobě rituál; okulturní vědy pramení ze skryté teologie, kabbaly, zasvěcují do tajemství obřadné taumaturgie, která odpovídají svátostem církve; vidíte tudíž, že nelze učit okulturním vědám, aniž by se mluvilo o náboženství.

Protestant:

Proč však volíte si ze všech náboženství a chválíte je jako nejlepší právě ono, které magii nejostřeji potírá?

Elifas Lévi:

Poněvadž je skutečně jediné, které je dogmatické a taumaturgické, poněvadž římské náboženství jest hierarchicky pokračováním magie; odsuzuje čaroděje jako nediplomované soutěžníky a musí také odsuzovati, poněvadž katoličtí kněží jsou jedinými opravdovými čaroději; zaklínají samotného Boha a nutí ho, aby sestoupil na jejich oltáře, odpouštějí hříšníkům, ruší jedním slovem odsudky k věčné smrti, podle libosti otevírají nebe nebo ho zavírají a určují o věčnosti. Naleznete mi mocnější magiky než tyto a já jim podřídím svoje bádání a své vědění.

Protestant:

Věci, jež obdivujete na katolické církvi, jsou právě ty, které si ošklivíme; vaši kněží jsou pro nás pouze kouzelníky faraonovými, a než bychom s nimi bydlili, raději se odebereme s Izraelem na poušť.

Elifas Lévi:

A máte hůl Mojžíšovu? Obávám se tuze, že jednoho dne uvidíte, že jste bez Boha a že z odporu k neúčinnému náboženství budete jednou tančit kolem zlatého telete.

Pohledte na Anglii; nudí se k smrti uprostřed svých pokladů a chudoba mas ji rozežírá. Německo se sice rozšiřuje, avšak

nikdy neobrátil svět ke kultu kyselého zelí a piva; jeho mlhavá filosofie, Kantem a Hegelem stala se zoufalou temnotou. Všude v protestantských zemích opouští život duše a všechny starosti člověka obracejí se k čistě pozemským věcem. Dobře jísti, dobře pítí jest jistě hodnotou, avšak člověk nežije pouze chlebem, jak krásně řekl náš Mistr.

Protestant:

Což nemáme bible a evangelia?

Elifas Lévi:

Zajisté, máte a dali jste je přeložiti do všech řečí, aby i divoši mohli čísti, čemu ti největší učenci rozumí málo neb vůbec nikoli.

Bible jest Babylon východního starověku, nad kterým šedivěli učenci již tolik století; jest temná encyklopedie, kterou správně náš veliký básník nazývá hrozným mořem, posetým skalisky.

Takovou věc dáváte do rukou nevědomce a hlupáka, říkáte mu: zde máš slovo boží, jest na tobě, abys pochopil, posuzoval a učinil si z něho pravidlo svědomí. A ty rozmanité výklady, nesmyslnější jedny druhých! Protestantismus jest podoben velikému blázinci, jehož cely zovou se sektami; jedni jsou citovači, druzí tančí, třetí jsou epileptiky, a opět jiní nehybní a mlčenliví; a přesto vyžadujete ve jménu rozumu svobodné zkoumání; co jest však svoboda bez zákonů, zdaž není totéž jako rozum bez autority, bezmocný soupeř autority bez rozumu?

Protestant:

Poněvadž Bůh mluvil v bibli, musí chtít, aby se mu rozumělo a udati sám skutečný smysl svých slov.

Elifas Lévi:

Když Bůh vás musí inspirovati, pak nepotřebuje bible. Vy všichni jste proroky a vaše sny jsou zákonem.

Protestant:

Nemýlím-li se, vykládáte bibli také jinak než katoličtí učitelé?

Elifas Lévi:

Bible má skrytý smysl, jehož tradiční znalost nazývá se u Židů kabbalou. Tato znalost byla povědoma sv. apoštolu Janu a nejmoudřejším otcům staré církve. Nevynalezl jsem ji a neučím ničemu vlastnímu; moje síla a

moje důvěra dává mi však právo, abych mluvil o katolíkovi špatně a lépe poučeném. Chcete mi dokázati, že nemám pravdu?

Protestant:

Nikoliv, poněvadž nemohu sledovati vás ve vašem bádání; podržím svoje přesvědčení.

Elifas Lévi:

Nemám v úmyslu vám je bráti, spory o víře nikoho ještě neobrátily. Idea posiluje se u toho, kdo ji hájí a upevňuje se tím více, čím větší byl útok. Přesvědčení se upevňují nebo oslabují samy sebou v měřítku, jak roste rozum a světlo.

Protestant:

Přál bych si, aby se tak stalo u vás.

Elifas Lévi:

Totéž přání provází vás i s mé strany.

ŠESTÝ DIALOG

Lékař - Elifas Lévi

Lékař:

Dovolte, váš puls!

Elifas Lévi:

Myslíte, že mám horečku?

Lékař:

Nechci vás srovnávati s Basiliem, přesto, že se nemůžete zdržeti, abyste aspoň trochu pro něho nepracoval.

Elifas Lévi:

Jak to, prosím?

Lékař:

Víte přece sám dobře, že jste volnomyšlenkář, a chcete, aby protismyslná dogmata byla uznána k veliké radosti Basiliově.

Elifas Lévi:

Nemyslím, že by Basilius byl horlivým přívržencem dogmat od filosofie vysvětlených.

Lékař:

A Basilius má pravdu, neboť dogma vysvětlené je dogma mrtvé; anatomii studujeme pouze na mrtvolách, živé nerozřezáváme.

Elifas Lévi:

Vaše přirovnání kulhá, doktore, neboť dogmata jsou věci duchovní a duch nemůže

umřítí, aby jako tělo byl pitván. Naléztí slovo v hádance neznamená zkaziti často duchaplný text. Znamená snad vysvětliti zničiti?

Lékař:

Je-li rozřešena hádanka sfingy, pak jest mrtva; postaviti světlo do papírové lampy znamená ji spáliti. Vysvětlené mysterium neexistuje, víra jest sen nevědomosti; dostaví-li se vědění, pak duch se probudí a sen je u konce. Snítí za bdělého stavu znamená býti šíleným a k tomu nás chcete přivesti. Poněvadž se mi však zdá, že jednáte v dobré víře, pochybuji o vašem zdraví a rád bych prohlédl váš puls.

Elifas Lévi:

Věříte v lékařství, doktore?

Lékař:

Zajisté, že nikoliv, studoval jsem je a domnívám se, že je znám.

Elifas Lévi:

A aforismy této vědy nezdají se vám pochybné?

Lékař:

Nikoliv, poněvadž jejich pravda jest mi dokázána.

Elifas Lévi:

Zavrhuje vše, co není dokázané?

Lékař:

Nikoliv, studuji to, avšak nevěřím ničemu před vědění.

Elifas Lévi:

Avšak vím-li, pak již nevěřím, tedy jste nikdy nic nevěřil; nevěříte nic a nikdy nic nebudete věřiti; je-li tomu tak, doktore, pak vás lituji, neboť pak jste nemiloval a nebyl nikdy milován.

Lékař:

Prosím, žádných mystických citlivostí, miloval jsem svou matku, poněvadž jsem věděl, čím mi byla, miluji svou paní a své děti, poněvadž vím...

Elifas Lévi:

Ano, to vše jste věděl a víte; avšak nic z toho nebylo vám dokázáno! Nemohl jste býti chůvou vyměněn? Vaše paní a vaše děti.... Věříte a máte pravdu věřiti ve věrnost a

legimitu ostatních! Ale to vše, doktore, není vědění, to jest víra.

Lékař:

Jest to taková rozumná víra.

Elifas Lévi:

Právě toto slovo jsem chtěl od vás slyšeti, rozumná víra, slovo svatého Pavla a i moje; nic více nežádám.

Lékař:

Prosím, žádné záměny, mluvím o lidské a přirozené víře, jež jest podstatně rozumná; vy však mluvíte o náboženské a nadpřirozené, tedy nutně nerozumné víře, poněvadž předpokládá zjevení nekonečného v konečnu prostřednictvím věčně nepochopitelného mysteria, jehož formulky nutno vzývati, jehož smysl nelze hledati, tak jako by se řeklo, že Bůh poskytl člověku rozum, aby ho donutil k šílenství. Co jest vlastně blázen? Člověk, jenž věří více halucinacím svého mozku než zdravému lidskému rozumu celého světa; je to přepjatý a tvrdohlavý věřící, jenž jedná podle svých fantasií a ne podle toho, co vidí; pohleďte pod tímto zorným úhlem na světce vaší katolické církve.

Elifas Lévi:

Rád bych byl bláznem jako svatý Vincenc z Pauly.

Lékař:

Jakže! Skutečně jste ho dobře vystihl: byl to slušný člověk, jemuž se svatořečením stala veliká křivda.

Elifas Lévi:

Jste nepřístupný, zkusme však jiné téma; připouštíte, že náboženský cit u lidí existuje a jest psychologickou skutečností, se kterou věda musí počítati?

Lékař:

Ano, připouštím tuto nemoc u značného množství lidí a dokáži vám, že vykazuje všechny známky duševní abnormalnosti. Její prapříčinou jest hrůza před skutečností a melancholická naděje ve výplody mozkové, bezuzdná ctižádost a opovázlivost, jež dává lidem věřiti, že může si činiti nárok na věčnost a nekonečnost, říši Boha, kterého si člověk představuje jako svůj vlastní, zvětšený obraz, jenž naplňuje nebe svými obrovitými rozměry.

Člověk, napadený touto nemocí, používá prostředků zcela protichůdných tomu, co předpokládá; chce být nesmrtelným a denně se umrtvuje, chce se stát předmětem Bohu podobným a činí sám sebe nenáviděným a lidem odporným.

Káře, útočí a trápí ostatní pod záminkou, že je miluje; avšak miluje jen své věroučné náhledy, mimo ně neuznává jiných názorů, odpor proti jeho mínění ho rozzuřuje, proklíná ty, kdož mu chtějí otevřít oči a hnusí si je, jako blázni lékaře.

Elifas Lévi:

Rekl jste všechno? Nebudete snad ještě mluvit o vraždách, pálení kacírů a Bartolomějské noci provedených pod záminkou náboženství? To vše vím stejně dobře jako vy. Zaměňujete jako odpůrce věřících náboženství s pověrou a fanatismem, jež si všichni počestní lidé hnusí.

Lékař:

Pověra a fanatismus jsou absolutněm náboženství, rozumní věřící jsou vlažní; člověk, jenž následuje zdravého rozumu, jedná jako filosof a ne jako pobožník; nesmyslné dogma žádá si nesmyslného kultu; mluvíte o stylitech, obrněncích, mlčících, bosácích, umírajících hlady, o svatém Kukufinu a Labrovi, to jsou skuteční věřící! Ostatní jsou pokrytci. A neříkejte, že s těmito lidmi nesouhlasíte, vždyť jsou to nejvěrnější vaší církve, která vždy hlásala a ještě hlásá svaté šílenství kříže.

Elifas Lévi:

Byli to lidé jiných dob; s časem se mění i mravy.

Lékař:

Jedině dogmata jsou nezměnitelná. To aspoň je tvrzení věřících, avšak ona se mění vždy obráceně, jako myšlenky a mravy.

Elifas Lévi:

Co tím chcete říci?

Lékař:

Myslím, že dogmata ve své nepohyblivosti vždy se více a více materialisují; pokrok vědecký se pokouší je vysvětlovati, a tím je stále více zduchovňuje. Oficiální teologie jest věda, která balsamuje mrtvá věroučná mínění a přeměňuje dosud živé symbly v mumie.

Elifas Lévi:

Vaše slovo balsamovati je nesprávné. Váš výraz mi připomíná vůni Říma, onoho vykřičeného Veuillota; kdybyste četl mé knihy, musil byste věděti, že soudím stejně jako vy o starém i novém farizejství, o falešné teologii atd., ale to vše není pravé náboženství.

Lékař:

Podle toho, všechno to, co se dělá ve všech kabinetech Evropy, kombinuje a připravuje, není opravdová politika.

Elifas Lévi:

Není nutno mne na to upozorňovati.

Lékař:

Rozumím, pak jest pouze ona politika politikou, kterou vy sníte, a náboženstvím váš osobní mysticismus. Vidíte modře, abyste zbarvil oblaka, jichž barva se vám nelíbí. Lituji, že jsem vás nechal tak dlouho mluvit, vzrušuje vás to, a nijak vám to neprospívá. Nechte poněkud spáti své okultní povídání, nezůstavejte o samotě, věnujte se osvěžující léčbě a především mnoho nekurte.

Elifas Lévi:

Děkuji vám za radu, doktore, považuji ji za dobrou a také bych vám dal hygienickou radu, avšak myslím, že jste nevléčitelný.

Lékař:

Proč?

Elifas Lévi:

Poněvadž nejste nemocným.

Lékař:

Tedy se považujete za poraženého a já jsem vás obrátil?

Elifas Lévi:

Vůbec ne! Nejste nemocen, avšak chybí vám jeden smysl; vidíte velmi dobře, avšak vidíte pouze jedním okem; rozumějte mi ve vši počestnosti.

Lékař:

Není snad náhodou oko, jež mi chybí, ono, které chtěl Victor Considérant položit na špičku ocasu?

Elifas Lévi:

Možná, doktore, a poněvadž žertujete, jest asi naše rozmluva ukončena.

SEDMÝ DIALOG

Učenec - Elifas Lévi

Učenec:

Souhlasím s vašimi náboženskými teoriemi, které jsou přibližně teoriemi Emila Burnoufa a Vacherota; nezaměňuji náboženské předráždění, vyvolávající fanatismus, s náboženským citem, jenž může zcela dobře souhlasit s vědou a rozumem. Jak vy, se domnívám, že ve slově katolicismus spočívá příslib budoucnosti, že znamená syntézu a universální solidaritu; jest mi jasno, že toto veliké a poslední náboženské proměnění se může uskutečnit pouze mimo oficiální katolicismus, tak jako se křesťanství mohlo projevit a zvítězit pouze mimo synagogu.

Elifas Lévi:

Bude-li tato syntéza skutečně katolickou, to jest universální, pak nemůže vyloučit ani oficiální katolicismus ani synagogu, naopak, spojí je a usmíří. Náboženská dělení a pododdělení byla výsledkem nutné kritické analýsy, duch syntézy však chce spojit a uvést i v soulad vše.

Kritisoval-li lidský duch, bude také usuzovati a konečný soud osvobodí symbolické nebe z jeho mraků; lidstvo utvoří svoje dogmata a řekne: ti, kteří mne živili, když jsem hladověl, ti, kdož mně pomohli, když jsem trpěl, jsou požehnání mého otce, oni pak, kteří mne potlačovali a ubohým učinili, jsou odsouzení. Pak vejdou publikáni a meretrikové před farizeji do království božího a zásluhy živých i mrtvých budou posuzovány podle skutečné hodnoty. Pak nastane jistá a nezměnitelná mravnost, politika přestane být vědou lži, práva budou vykázána podle povinností a tak vyrovnána, jak mezi lidmi, tak i mezi národy. To se musí státi určitě.

Učenec:

Miluji vaše stejně duchaplné jako heterodoxní způsoby vysvětlení podobenství o posledním soudu, avšak přiznávám se, že velmi málo věřím, že lidstvo kdy dospěje k této konečné shodě; kdyby tato shoda měla kdy nastati, pak musila by tu již býti. Nechybělo k tomu světél, stejně jako napomenutí velikánů, avšak ctižádostivé vášně a protiklad zájmů zabránily vždy lidstvu ve spojení,

zabraňují mu dosud a budou navždy zabraňovati.

Elifas Lévi:

Nemyslím, že když veliké náboženské a sociální soustavy jsou jednou zvěstovány a známy, že všichni lidé stanou se dokonalými, ba nemyslím ani, že všichni uznají toto veliké světlo. Na světě jsou podle zjevení Mojžíše samého i u Židů ještě modloslužebníci. Křesťanský zákon jest již znám devatenáct set let a dosud ještě nepanuje na zemi křesťanská láska, poněvadž toto božské slovo, jež uchvacuje srdce, nedošlo dosud dostatečného vysvětlení. Solidaritou bude vysvětlena křesťanská láska k bližnímu; nuže, solidarita, socialismus, poslední slovo křesťanství jest vlastnictvím jednoho každého pro všechny a všech pro jednoho každého. Pak nebude možno vysvětlovati již majetek jako právo spotřeby a zneužití; rozumem i morálkou bude spálen onen obludný pojem práva. Tato revoluce se uskuteční, pravím vám, neboť jest již dokonána ve světě inteligence a pokroku, který jest také světem vědy a víry.

Učenec:

V tom, co jste řekl, jest mnoho dobrého a pravdivého, avšak snad souhlasíte více s vírou, než s věděním. Věda neuznává zázraky, které připisujete magnetismu nebo magii; neváží si vašich domnělých okultních věd, zázrak pro ni neexistuje a nepředpokládá, že by mohlo se něco díti mimo zákony přírodní.

Elifas Lévi:

Také já to nepředpokládám, ale jsem si vědom, že nám nejsou známy všechny zákony přírody, ani, že ty, které známe, jsou dostatečně prozkoumány, zvláště v jejich mimořádných aplikacích. Pokud určité a nepopíratelné jevy nebudou vysvětleny, nepromluvila věda svoje poslední slovo.

Učenec:

Jsou jisté a nevyvratitelné vědecké jevy.

Elifas Lévi:

Které tím myslíte?

Učenec:

Tak nazývám jevy, jež jsou podle rozumu určitým, vědecky určeným zákonem navozeny a navozeny býti musí.

Elifas Lévi:

Tak pro vás elektrické jevy nebyli jistými a nevyvrátitelnými skutečnostmi, pokud vědě nebyla známa existence elektriny?

Učenec:

Ovšem, že nikoliv, neboť nenáležely ještě vědě, která jediná dává jistotu; bylo nutno je chytře zkoumat, nikdo však neměl práva, je potvrdit.

Elifas Lévi:

Nuže dobře, připusťme tedy okultním vědám, že je nutno je chytře zkoumat, neboť tak jako vy pochybujete, že budou moci býti někdy pozitivně potvrzeny; okultní vědy jsou náboženstvím a náboženství nelze zaměňovat s filosofií.

Učenec:

Nuže, řekněte ještě, že jste mystikem a nedávejte si titul vědce.

Elifas Lévi:

Tento titul mně byl již častěji dán, avšak já jsem ho ani nepřijal, ani na něm netrvám. Jsem rozumný a to jest vlastnost, která zřídka kdy se objevuje v mysticismu a ním souhlasí. Jmenujte mne však přesto jen mystikem, líbí-li se vám tak, poněvadž píše o tajemstvích přírodních. Nijak se proto nezlobím, miluji a vážím si vědy příliš, než abych se mohl znepřátelit s jakýmkoliv jejím zástupcem a ctitelem.

OSMÝ DIALOG

Kněz - Elifas Lévi

Kněz:

Přicházím k vám jako k zbloudilému bratru a zapřísahám vás jménem vašeho věčného blaha, abyste pomyslil na slib, který jste dal církvi.

Elifas Lévi:

Tento slib byl vzájemný, Otče, neodloučil jsem se sám od církve, ona tak učinila vůči mně, aniž by měla jiného důvodu, než mou velikou lásku k pravdě a spravedlnosti.

Kněz:

Pravda jest nauka církve a spravedlnost poslušnost jejich předpisů.

Elifas Lévi:

Církev nemůže učit ničemu jinému než evangeliu, nemůže ničeho rozkazovat, co by nesouhlasilo s mravností; souhlasím tedy s ní. Opuštěn těmi, kteří mne měli podporovat a vésti, stal jsem se opět laikem a nesl jsem všechny následky toho, srdce a duše však zůstala spojena s církví.

Kněz:

Jak můžete takto mluvit, když kde kdo ví, že učíte magii a kabbale, věcem, které si církev hnusí! Že naše svatá mysteria odvažujete se vysvětlovat filosoficky a že činíte ze Spasitele světa jistý druh vybásněné a mytologické osobnosti, podobné Osiridovi a Křišnovi.

Elifas Lévi:

Dovolujete svým kajícím, Otče, čtení mých knih?

Kněz:

Zajisté nikoli!

Elifas Lévi:

Nejsou tedy nebezpečné pro vás, mohou však odzbrojit nepřátele křesťanství, když jim ukazují zahalený rozum tam, kde se domnívali vidět pouze šílenství. Miluji církev jako starou, křehkou a zdetinštělou matku, vidím, že jest oslabena stářím; nebojím se však, že zemře, poněvadž věřím v její příští proměnu. Navršila kolem sebe všechno mrtvé dřevo starých předsudků a na této hranici se rozplyne jako Herkules či jako fénix báje, aby se znovu narodila k nesmrtelnosti. Příští koncil bude smuteční slavností, znovuzrozením a apotheosou, koncem církve římské a počátkem universálního katolicismu.

Kněz:

Církev bude tím čím je, nebo již více nebude; ale Bůh jí přislíbil věčnost.

Elifas Lévi:

Jedině Bůh je věčný; písmeno zabíjí a umírá, pouze duch oživuje. Zdaž netvrdila i synagoga, že je nesmrtelnou? Neměl snad Jeruzalémský chrám přetrvati slunce? Nebyl snad Mojžíšův zákon dokonalý a nezměnitelný? Ano, můj Otče, když slepí učiní ze sebe vůdce slepých, zřítí se s nimi do propasti, řekl moudřejší, než jsem já.

Kněz:

Soudíte jako materialisté a ateisté; věříte v budoucí a nutné zničení církve.

Elifas Lévi:

Nikoliv, můj Otče, věřím v její příští znovuzrození; neboť dosud se ještě neosvobodila ze zřízení a předsudků starého světa; její početí je neposkvřené, avšak útrapy porodu byly dlouhé a nesnadné; potřebuje světla, rozumu, potřebuje vědění o přírodě; její síly jsou zákony božími a proto musí se osvobodit od výkladů moderních farizejů a temnot klamné teologie; musí být navštívena duchem inteligence, vědění a dobré rady, kterého vyzývá ve své liturgii: Veni creator spiritus!

Kněz:

Tento Duch není Duchem magiků.

Elifas Lévi:

Jest Duchem oněch magů, kteří přišli z východu vedeni hvězdou. Neodsuzujte, Otče, čeho neznáte a chcete-li rozumějí o mně souditi, čtete nejdříve moje knihy.

Kněz:

Není nutno o nich přemýšlet, prostě se pálí.

Elifas Lévi:

Tedy posledním vaším důvodem jest inkvisice!

Kněz:

Mluvím pouze o vašich knihách; vy sám se budete páliť v pekle.

Elifas Lévi:

Nepomýšlíte na to, že mne svými slovy proklínáte? Nuže, já vám žehnám a když mi vaše příšerná naděje připravuje pekelný oheň, myslím na Jana Husa, který když viděl jak nějaká stařena snáší dříví k jeho hranici, zvolal: Sancta simplicitas! Kdo z nich byl skutečně lepším křesťanem?

Kněz:

Když zaměňujete dobro se zlým a zlo s dobrem, zanechávám vás ve vaší tvrdošijnosti.

Elifas Lévi:

Jsem nucen, když vás nemohu osvětlit, zanechat vás ve vaší dobrovolné slepotě.

DEVÁTÝ DIALOG

Spiritista - Elifas Lévi

Spiritista:

Četl jsem vaši knihu „Věda duchů“ a rád bych ji nazval nevědomostí o duchách. Popíráte jejich přítomnost ve fenomenech, které vás zřejmě matou, při čemž téměř dokonale souhlasíte s naukou, které nás učí.

Elifas Lévi:

Zamítám pouze to, čemu nelze rozumově přisvědčiti. Jako vy, uznávám důležitost fenomenu lidského magnetismu a astrální fotografie, uznávám, že při jejich pozorování lze určit velický souhrnný proud obraznosti a myšlenky a že nám dovolují pohled do tajemství sympatických přenosů představ. Stejně jako nevěřím ve smrt, věřím, že naše myšlenky nás přežijí a že někteří zemřelí mohou se vmísiti mezi živé; nevěřím však, že domnělí mrtví nám mohou něco zjevití tajemství druhého života, neboť příroda ty, které povyšuje chrání před zpětným pádem a zamyká za nimi dveře, kterými je nechala projítí.

Ti, kteří mezi námi žili, žijí zde dosud, avšak pouze vzpomínkami, které po sobě zanechali a které jim dosud náležejí; mohou mluvit k nám pouze v naší řeči, neboť řeči nebeské bychom nerozuměli.

Stejně málo věřím, že nesmrtelní donuceni k tomu, aby s námi mluvili, činili by tak jinak než jemnými spoji myšlenek; odpoutání od líné a husté hmoty, obracejí se k tomu, co je v nás jemného a čistého; nepotřebují, aby se projevovali dušnými parami jeskyně Trofoniovy, nezdravými výpary hysterických žen nebo lidí náchylných ke katalepsi, které nazýváte medií. Kdyby bytosti s pouhou stopou inteligence mohli vejít s námi ve styk, pak mohly by to býti pouze nečisté larvy nebo duševní embrya stojící hluboko pod člověkem. Nemluvím o četných případech šílenství zaviněných spiritistickými praktikami; neboť mohl byste mi namítnouti právem, že náboženství vůbec a katolické zvláště, vyvolalo možná větší počet takových případů; chci vám jen říci, že vaše zaklínání jsou návratem ke starým věštírám pohanským, které genius křesťanství umlčel před devatenácti sty lety v celém světě. Takové vykopávání zašlého není pokrokem, ve který všichni věříme; stejně

bychom mohli se pokusit podle povídky Edgara Poa, galvanisovati mumie; poněvadž křesťanství jest nejduchovnější z náboženství, musí snadněji a čteněji napomáhati spojení duchů druhého života s žijícími a to také učinilo obecnstvím svatých a jednotou tří církví, trpící, bojující a vítězné. Tu přestaly divy démonů, to jest neznámých a podezřelých duchů, kteří se projevují křečmi a libují si ve výparech. Když lidstvu chybí náboženství, má deliria jako hladový, jemuž chybí chléb; poněvadž víra ve světě téměř vymizela, počínají mluvit fantomy.

Spiritista:

Duchové, které pokládáte za fantomy, káží jako vy o lásce k bližnímu, universálním náboženství a spáse všech lidí.

Elifas Lévi:

Tyto myšlenky jsou ve vzduchu; káží však také o organizaci lásky k bližnímu, vytvářejí milosrdné sestry, které by bylo možno postavit na roveň oněm sv. Vincence z Pauly? Nahrazují snad katolickou hierarchii něčím novým? Jsou vaše somnambuly světice a vaše media apoštoly? Máte svátosti, které udělují milost a dávají dotýkati se a okoušeti Boha? Jste visionáři jako gnostikové, ilumináti a vyvolávači duchů, kteří ničeho nedokázali a ničeho nezaložili; přirozené jevy pokládáte za zázraky, tážete se náhodných orakulí a hlasů ozvěny, aniž byste se ohlíželi na tradici, přenášeni moci a apoštolskou autoritu.

Spiritista:

To vše náleží již minulosti a vy v to sám nevěříte, usmíváte se, myslíte-li na inkvisici, která odsoudila Galileiho a děsíte se Pia V. stejně jako Torquemady.

Elifas Lévi:

Co tito lidé učinili zlého, bylo vzdáleno nauky apoštolů. Smíme odsuzovati a posmívati se chirurgii, protože neobratnému chirurgu se může státi, že protne tepnu nemocnému, kterému chtěl pustiti žilou? Náboženství církevních otců není náboženstvím Torquemady a dobrotivý svatý František Saleský neodsoudil Galileiho.

Zajisté věřím v universální lásku k bližnímu, zajisté doufám ve spásu všech lidí, poněvadž ctím universální dogma a poněvadž Spasitel světa prolil krev za všechny lidi. Věřím

v pravost víry světců a ve vítězství trpělivosti mučedníků, poněvadž tolik ctnosti nemohlo vyzniti nadarmo a tak heroická naděje nemůže býti zklamána. Věřím, že naše děti, když se vši čistotou svého srdce a se vši vroucností své nevinnosti přistupují ke svatému přijímání, vpravdě přijímají, což nemůže jim dáti žádné jiné náboženství; před stále se obnovujícími zázraky lásky k bližnímu sklání se mé srdce v uctivém vzývání.

Ano, věřím v Boha, jenž dal téci slzám sv. Augustina a proudům výmluvnosti sv. Jana Zlatoústého a Bossueta. Věřím v Boha sv. Vincence z Pauly a Fenelona, v Boha působivých svátostí, obecnství svatých a úctyhodné hierarchie, krátce, věřím v Boha jediné, svaté, katolické a apoštolské církve, přes skandály Říma a přes krev, která dosud tkví na meči sv. Petra. Sv. Petr ukřižovaný hlavou dolů pykal za své zapření a rouhavé vzkypaní, avšak nauka Spasitelova zvítězí přes nástupce Kaifášovi a napodobovače Jidáše; to jest má víra a má naděje.

Spiritista:

Jest to také vaše křesťanská láska? Zdá se mi, že jednáte jako věrné dítě papežovo velmi špatně se svým otcem, když žádáte příliš mnoho od ubohého Veuillota a staráte se dosti málo o časnou říši svaté církve. V ostatním máte podle mého náhledu pravdu, ale vy jste poslušen, jako my, neodvislé a zvláštní inspirace, věříte svému vlastnímu duchu a snáze můžete zblouditi než my, kteří věříme podivuhodným sdělením jiného světa.

Elifas Lévi:

Věřím nepopiratelným rozumovým důvodům, kdežto vy věříte velmi pochybným viděním.

Spiritista:

Kdyby v tom byl rytmus, byly by to dva verše.

Elifas Lévi:

Asi takové, jako píší vaše stolky.

Spiritista:

Máte právo se tomu posmívati?

Elifas Lévi:

Mluvicím stolcům? Poněkud; doufám, že nebudete mi činiti výtky pro nedostatek lásky

k bližnímu, neboť kusy nábytku nepovažují za své bratry.

Spiritista:

Jsou vám k smíchu stolky naše, nám pak zase bajky vaše!

Elifas Lévi:

Milosrdenství! Allan Kardec buď s námi, když se stáváte veršotepeckým mediem.

Spiritista:

Nikoliv, zůstaňme vážnými, pokládáte nás za bláznů a my jsme rozumnější než vy, což vám dokáží. Uznáváte hierarchii a tím i autoritu římsko-katolické církve, což vám však nebrání, abyste věřil pravý opak toho, čemu ona učí.

Elifas Lévi:

Harmonie vzniká z analogie protikladů. Každé světlo vyvolávající tvar, musí nutně vrhati stín; nuže, já věřím ve stín, poněvadž věřím ve světlo.

Neobrací katolická liturgie na církev ona slova nevěsty z Písně písní: „Sedím ve stínu, po kterém toužím a jeho plod jest sladký mému hrdlu.“ Nepraví ve svém oficiu: „Pane ochraňuj nás stínem svých křídel?“

Nebyl oblak, který vedl Židy na jedné straně zářivý a na druhé temný? A když se Bůh ukázal Mojžíšovi, to jest dal se poznati v lidské podobě, neřekl: „Půjdu před tebou a ty zahalíš svůj obličej, neboť až pohlédneš a uvidíš, co jest za mnou, to jest můj stín?“

Nechápete onu světelnou a temnou hlavu, jež jsou vzájemným zrcadlením, ve slavných symbolech Zoharu, jež vysvětlují všechna mysteria universálního náboženství?

Spiritista:

Přiznávám, že tomu dosti dobře nerozumím.

Elifas Lévi:

Kdybyste rozuměl, nebyl byste již spiritistou, nýbrž zasvěcencem, a místo, abyste se dotazoval stolků, v nichž nemůže býti jiného ducha než dřevěného, prosil byste ducha moudrosti, aby vás osvítil a studoval byste kabbalu.

DESÁTÝ DIALOG

Zasvěcenec - Elifas Lévi

Zasvěcenec:

Studoval jsem kabbalu a nemohu již více souhlasiti s římsko-katolickým zákonem.

Elifas Lévi:

Proč?

Zasvěcenec:

Poněvadž klíče sv. Petra nejsou již klíče pravdy.

Poněvadž hierarchie této církve je strojená a neskutečná.

Poněvadž je vládychtivá a nebratrská, hmotářská a neduchovní.

Poněvadž vůdci slepých jsou sami slepci.

Poněvadž slepá víra stáda jest ospravedlněna pouze osvícenou vírou a věděním pastýřů.

Poněvadž obětuje své duchovní zájmy příliš zřejmě svým zájmům časným.

Poněvadž zřejmě se odloučila od ducha křesťanské lásky, když autorisovala polemiky Louise Veuillota a ostatních nadáváčů, nebo je alespoň trpí.

Z toho soudím, že toto církevní tělo nemá již dostatečného vědění a tak se zbavilo stejně náboženství jako víry.

Elifas Lévi:

Vzdáváte se snad vědění proto, poněvadž existují hlupáci? A máme se vzdáti náboženství, poněvadž jistí lidé je poslouchají, avšak špatně provádějí?

Zasvěcenec:

Svět jest již unaven dogmatickými rozpory:

Elifas Lévi:

Jest možno je však srovnávati s protismyslnostmi materialismu? Avšak mluvím přece k zasvěcenci, jenž ví, že okultismus, to jest zdánlivý rozpor jest podstatou každého dogmatu. Dogmata Smaragdové desky jsou protismyslnější a temnější než vyznání apoštolské. Hermetické knihy jako Apokalypsa a Vidění Ezechielovo zdají se býti zcela nevysvětlitelné a přece jen byly tradovány až k nám. Kdyby bylo jim rozuměno, pak by způsobili revoluce ve světě a mimo to by byly zničeny. Znáte přece život sv. Pavla, který v Efesu spálil magické knihy, Omara, jenž obrátil v popel Alexandrijskou

knihovnu a inkvisitory, kteří knihy i autory vrhali do plamenů.

Dogma je hádankou sfingy a ti, kdož ji uhodlí, musí mlčeti a skrýti zlovolníkům, že se stali králi a knězi. A ti, kdož neuhodlí, jsou pohlceni obludou.

Zasvěcenec:

Pak nutno se zachovati jako Oidipos. Nutno donutiti obludu, aby se vrhla do propasti.

Elifas Lévi:

A počítí na novo thébskou válku a vyhubiti nepřátelské bratry. Odstraňte náboženství se světa a lidé se vzájemně rozsápu, silní rozdrťí slabé, chudí pobijí bohaté. Což nerozumíte, že čím více je víra oslabována, tím více ve stínu skučí sociální válka? Věřte mně, budou-li shasnuty oltářní svíce, pak uvidíme, jak se zapálí ohně všeobecného převratu.

Zasvěcenec:

Nevěříte tedy v lidský rozum?

Elifas Lévi:

Rozum bez víry neradí k oddanosti a neuznává oběti. Člověk podle rozumu jest sobcem, vírou však je veliký a vznešený.

Zasvěcenec:

Smýšlím jako vy. Věřiti v čest, lásku a ctnost znamená věřiti v Boha a chtěl bych tuto blahodárnou víru rozšířiti po celém světě. Teismus naší doby postačí světu.

Elifas Lévi:

Tak bylo lze mluvit za času Jeana Jaquesa Rousseaua, dnes by se vám žáci Proudhonovi pouze soucítěně usmáli. Neexistuje nyní logického prostředku mezi těmito dvěma pojmy. Ateismus nebo zjevené náboženství. Nuže, víte dobře, že existuje zjevení, vy, jemuž bylo ukázáno, na jakém životodárném kameni jest položen hrad neviditelných Théb, jimiž rozumíme symboly Nového Jeruzaléma.

Zasvěcenec:

Ano, vím, že existuje zjevení, jehož věrné římská církev vždy pronásledovala.

Elifas Lévi:

Řekněte nevěrné, to jest zrádce a zjevovatele okultního symbolismu.

Zasvěcenec:

Nazýváte nevěrníky a zrádce muže jakými byli Vanini, Giordano Bruno a Savonarola? Templáře smrti trestané a z církve vyloučené zednáře? Oceňujete strašlivá muka, jež vytrpěl Campanella? Milujete katy Urbana Grandiera? Jste pro našeptavače dragonád? Nikoliv, toho jsem si jist, jenže se stydíte to říci nahlas a zjevně vyznati. Byl byste snad exkomunikován, avšak jednal byste jako čestný muž.

Věřte mně, bratře, nečinite ze sebe nešťastného obhájce předem ztracené věci. Chce-li někdo jako Cato Mladší zůstatí věren tomu, co bohové opustili, nezbyvá mu než vrhnouti se na meč a roztrhati si vnitřnosti. Běda člověku, jenž chce zůstatí v chrámě, od bohů opuštěném! Domníváte se, že svět, míním totiž svět osvícený vědou a inteligencí, navrátí se někdy k Bohu pekel pro většinu lidí a k Bohu nebe, určeného pro nepatrný zlomek protěžovaných nevědomců, k Bohu, jenž pohrdá rozumem, vědou a svobodou? Necítíte, že opravdový Bůh musí nutně souhlasiti s přírodou, která jest jeho zákonem a s lidstvem, které jest jeho dítětem? Byl snad Mojžíšův Bůh spravedlivý, když podporoval jediný národ, zatím co ostatní národy vydal zatracení a zdaž dosud Bůh křesťanů neproklíná většinu obyvatel světa? Jak obludným vynálezem je peklo, otevírající svůj příšerný jícen, ve kterém pohlcuje téměř všechn proud po sobě následujících generací, a to vše podle rozmaru Boha, který se dal ukřížovati, aby vykoupil lidstvo! Takové jest, ujišťuji vás, zplozenina tohoto barbarského věroučného názoru... Nebude nám již nikdy rozkazovati, neboť jest pro vždy mrtev. Chcete snad jej - nevím k vůli jakému dětinskému snu - počestně pochovati; ale mějte se na pozoru, země se bortí okolo hrobu, který si vykopal on sám, a mohli byste se sním zřítiti.

Elifas Lévi:

Nebojím se smrti; neboť moje naděje směřují zcela k nesmrtelnosti a pokud mi Bůh nezjeví jiného dogmatu, přidržím se církve, při čemž odstraním si stín písmeny a vzývati budu světlo zákona.

Zasvěcenec:

Nové dogma! Cožpak nevíte, že toto dogma již tkví ve všech vyšších inteligencích?

Vy sám jste je formuloval a mohl bych vyjádřit jeho projev citáty z vašich děl.

Věříme v Boha, jako původ všeho bytí, všeho dobra a v spravedlnost neodlučitelnou od přírody, která jest jeho zákonem, zjevujícím se v inteligenci a lásce.

Věříme v lidstvo, dítě Boží, jehož všechny části jsou vzájemně si zodpovědné tak, že každý musí pracovat ku blahu všech a všichni ke blahu každého.

Věříme, že chceme-li sloužit Bohu, musíme sloužit lidstvu.

Věříme v odplatu zla a ve vítězství dobra ve věčném životě.

Elifas Lévi:

Amen! To jest čistý duch evangelií a nikoliv nové dogma; jest to souhrn všech dogmat. Jest to dogmatická syntéza věčného náboženství: avšak tvrdím a mohu dokázat, že toto vyznání vysvětluje všechna ostatní, aniž by je ničilo, a že bude jednou jediným dogmatem lidského a universálního katolicismu.

Všeobecná syntéza

v definicích a aforismech

I. kapitola - NÁBOŽENSTVÍ

1. Ráj rozumu je uspokojený rozum, jeho peklo vzrušené šilenství.

2. Bůh rozumu jest zářící smysl věcí. Bůh šilenství je temný nerozum snů.

3. Tvrzení: Bůh zjevuje se v šilenství, aby zmátl rozum, jest shodné s tvrzením: Slunce zjevuje se v noci, aby zničilo světlo.

4. Bůh se zjevuje prostřednictvím nezměnitelných zákonů a v nich samých. Jest nesmiřitelný, poněvadž nikdy není pohněvaný. Nemůže odpouštět, poněvadž se nikdy nemstí.

5. Zlo je pouze potrat dobra. Jest možno zemřítí následkem potratu a když si ho žena nerozumně přivodila, jest dostatečně potrestána.

6. Dábel jest šilenství připisované Bohu. Jest bohem, jenž se zdá souhlasiti a plnomocníkem vyvolaným můrami lidského šilenství.

7. Zázrak jest šilenství připisované přírodě. Příroda nemůže v nejmenším zrušiti svoje zákony, aniž by se celá nestala šílenou.

8. Kdyby se mohlo jediné zrnko prachu opřítí zákonu přitažlivosti a tíže, pak zlomil by se řetěz universální harmonie a nic ve světě nemělo by trvání.

9. Bible jest filosofie starých, sepsaná v hádankách a podobenstvích, podle způsobu východních básníků.

10. Kabbala jest vyjádřením božské hypotézy, napsaným tajným písmem. Mysteria jsou poučky její algebry. Jest jednoduchá jako poučka, že dvakrát dvě jsou čtyři, jasná jako čtyři úkony početní a temná pro nevědomé jako logaritmické tabulky nebo Newtonův binom.

11. Bůh jest věčné mlčení nekonečna. Vše mluví o Něm a pro Něho, a nic ze všeho, co možno o Něm říci, nepředstaví Ho tak dobře, jako jeho věčné mlčení a jeho věčný klid.

12. Zákon jest přísný a nutný, nemůže nebýti a nemůže býti jiným, než tak, jak jest

dán jevům života a bytí. Bytí je; dávatí mu nějaké příčiny jest neúčinné, neboť netřeba vymýšletí jiného bytí. Avšak nutno mu dáti smysl a tento smysl jest to, co nazýváme Bohem.

13. Veškeré zlo lidské duše pochází z bázně a touhy. Výhrůžky a sliby jsou mohutné prostředky ke zničení a otupení lidí. Dogma, jež umožňuje doufatí v přednost a jež hrozí přehnanými, nesmiřitelnými a věčnými tresty nevědomým davům, není ani božské, ani lidské, ani rozumné, ani výchovné.

14. Od vlády Konstantinovy až po naše časy bylo křesťanství stále více a více nepodařeným pokusem, spojití světla křesťanství s temnotami starého světa.

15. Evangelium není dnem, jest krásnou nocí plnou trpytného lesku, jest nebe zářící hvězdami.

16. Bůh jest duch a kdo Ho vzývají, musí tak činiti v duchu a v pravdě. Stálíce se stane sluncem, přiblíží-li se k nám. „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí;“ to je skutečné, opravdové lidsví, jež se ukazuje býti vyšším než uznávané božství.

„Máte pouze jednoho Mistra a tím jest Bůh a vy všichni jste bratry;“ to kometa, ohrožující kněze a krále starého světa.

„Kdo jest bez hříchu, ten necht' vrhne první kámen proti této ženě;“ to jest svítání slunce spravedlnosti.

17. Duch pravdy vše vysvětluje a nic neničí. Vysvětliti znamená přetvořiti. V přírodě bude vše přetvořeno, nic nebude zničeno, stejně tak jako v náboženství.

Starý Zákon byl Novým vysvětlen a Nový Zákon bude vysvětlen sociální reformou, křesťanskou láskou k bližnímu, proměněnou v solidaritu.

18. V Edenu rostly dva stromy, strom vědění a strom života. Strom vědění jest rozum, strom života jest láska, tvořící víru. Rozum bez víry jest smrt srdce. Víra bez rozumu jest tvůrčí šilenství pekla, vyhubení ducha.

19. Strom života, to jest strom víry, má pouze jeden kořen a jeden kmen. Má svůj lesk a svoji zimu, má listy a padající květy. Neříkejte, že je mrtev, když opadávají listy; na jaře se opět zazelená. Nepodtínejte ho, když vadnou jeho květy, vyčkejte, až vydá plod.

20. Mimo čistou matematiku jest vše pouze poměrné, podmíněné a vyvíjející se.

21. Jest nerozumné hádati se s šílenci; odporovati jim nebo se jim posmívati jest nelidské, nutno jim pouze zabrániti, aby nezpůsobili škod.

22. Bojovati proti nepořádku jest nepořádek; číňte řád a nepořádek přestane.

23. Hlasitě prohlašovati rozum mezi blázny, jest šílenství. Držeti se rozumu proti celému světu jest býti v nepravu před společností; to ospravedlňuje odvolání Galileovo.

II. kapitola - MRAVNOST

1. Zlo v přírodě jest nemoc růstu. Bolest je pomocník při porodu.

2. Trest není pomstou, nýbrž lékem; pokání není otroctvím, nýbrž léčbou.

3. Trestem hříchu je smrt. Smrt je lékem lidské ubohosti, jež jest hříchem přírody.

4. Život jest věčný, Smrt, která jest popřením života, může býti tedy jen zdánlivá a pomíjející.

5. Těživá smrt jest pouze projev věčného života odpovídající spánku aneb probuzení. Dobrá noc následuje dobře prožitý den.

6. Smrt jediná uskutečňuje veliké záhady světa: svobodu, rovnost, bratrství a vzájemnou odpovědnost.

7. Smrt jest konečným zúčtováním vin lidské solidarity.

8. Poněvadž smrt jest nejtvrdějším trestem, jemuž všichni podléhají, aniž by ho všichni stejně zasloužili, připadá zásluha jedněch ve prospěch viny druhých.

9. Kdo platí svoje dluhy, stává se bohatým; kdo platí dluhy jiných, zušlechtuje se.

10. (neexistuje...je otázkou, zda se nadále jedná o chybu v číslování, či tento verš skutečně /při překladu?/ vypadl.)

11. Konati zlo jest neštěstí a hanba a nejvyšší Dobro dluží zločincům možnost zadostiučinění, poněvadž je všemohoucí.

12. Nikdo nemá práva trestati; pouze zákon trestá.

13. Ďábel jest bastardem mstícího Boha. Spasitel jest právoplatný syn Boha spravedlivého.

14. Mravnost jest podstatná, absolutní, universální, přirozená, není však neodvislá, neboť odvisí od zákona.

15. Společnost, jež pro své zachování dospěla k tomu, že si utne některý článek, jest společností rozervanou neřestmi. Ale nesmrtelné lidstvo nepřipouští omezení.

16. Bůh je skutečným životem velikého těla lidstva; kdyby toto lidstvo mělo býti odsouzeno, pak mohlo by se říci, že Bůh jest peklem.

17. Kdyby pouze jediný člověk měl býti bez naděje a léku zavržen, pak celé vykoupení bylo by lží a stvoření příšernou nespravedlností.

18. Milujte se navzájem jistě neznamená: exkomunikujte se a proklínejte se navzájem.

19. Skutečně universální katolicismus jest rozum a pravda. Katolicismus pouze římský jest nesmysl a klam.

20. Nečíňte jiným, co nechcete, aby se stalo vám, ale to, co chcete vykonati na sobě; nečíňte jim, co učiniti sobě bylo by bezprávím.

21. Veškerá mravnost jest lidskost vedená spravedlností a spravedlnost mírněná lidskostí.

III. kapitola - PŘÍRODA

1. Příroda si dojistá není vědoma sama sebe. Není strojvůdcem, nýbrž podivuhodným, avšak slepým strojem.

2. Jest jako kyvadlo podrobené pohybu, které se kmitá v nádherných kruzích, ukáže-li se jeho hmota býti dobrou, které však vykazuje nedokonalé a špatně utvářené pohyby, je-li jeho hmota pokažena.

3. Hmota poslouchá ducha s odporem odpovídajícím stupni působení.

4. Síla pravidelného působení jest v přímém poměru k vývoji svobodné vůle v inteligentním hybateli.

5. Nekonečno tvoří nekonečně, avšak pokrokově; jinak by nestvořené tvořilo samo sebe nekonečně ze sebe, což je protismyslné.

6. Nekonečný pokrok jest chyba věčně se opravující.

7. Nestvořené nekonečno a nekonečně tvořené konečno jsou jako dvě asymptoty, které se věčně přibližují, aniž by se však kdy sebe dotkly.

8. Nekonečno, působící na konečno, působí nutně vždy na relativné, to je nedokonalé, ve vztahu však konečného k nekonečnému vždy způsobem dokonalým.

9. Příroda vynakládá vždy pouze onu potřebnou sílu, která proporcionálně přemáhá odpor.

10. Odpor má se k síle tak jako opěrný bod k páce.

11. Pozvolný a rovnoměrný zákon pokroku jest všeobecným zákonem přírody.

12. Možnost zdokonalení, spočívající v každé věci ve stavu latentním, řídí a vyžaduje pokrok.

13. V celé přírodě jest zdokonalení v latentním stavu ve věcech obsaženo myšlenkou boží. Příroda jest hodinami, jež Bůh natáhl.

14. Příroda může následkem osudovosti svých hmotných sil zrychlovati se nebo opožďovati, nikdy však se nemůže zastaviti, poněvadž její pohyb jest genius nejvznešenějšího hodináře.

15. Tvůrčí a řídicí princip zjevuje se v přírodě jako latentní inteligence, která zápasí denně s překážkami, ale právě těmito překážkami ohraničuje svoji nekonečnost, aby mohla vyvoditi konečnou formu.

16. Příroda by byla nedokonalá a tím nehodná Boha, kdyby byla v klidu. Avšak její nedokonalost vyžaduje pokroku a pokrok jest nutnou podmínkou věčného života.

17. Život jest jako rotující kolo. Dostane-li se bod na něm nahoru, nutně musí sestoupiti opět dolů, neboť jinak by byl odmrštěn a vržen do prostoru.

18. Život jest kolektivní pro nedokonalé bytosti; zdokonalením stává se individuálně pokrokovým.

19. Věčný oheň, do něhož budou vrženi nedokonalí, jest obecný a nepokrokový život.

20. Uzná-li nedokonalá bytost sama sebe za konečnou, považuje se za dokonalou, poněvadž cítí v sobě věčný princip pokrokového zdokonalení.

21. Každá nedokonalá bytost umírá svojí nedokonalostí, poněvadž tato potvrzuje

nevyhnutelný a osudový požadavek vyššího zdokonalení.

22. Když nedokonalá bytost umírá stářím, to jest bezmocností, odvrhává příroda vše, co by ji mohlo uchovati v její nynější nedokonalosti. To platí pro náboženství, říše, kultury a lidi. Balsamovati a galvanisovati mrtvé znamená zřizovati kult smrti. Ti, kdož věří ve věčný život, nechtějí uznati smrt; naopak, podporují snahu po obnovování života.

23. Stárne-li člověk, ztrácí zuby, oči jeho slábnou, ruce a nohy se znehybňují. Příroda odnímá mu prostředky zachování.

Padají-li říše, pak jsou vládcové zasaženi neschopností a šílenstvím, zbavují se nadaných lidí a poslouchají pouze špatných rádců. Ludvík XVI. viděl své přátele pouze ve svých ničitelích. Řím odsoudil Lamennaise a výmluvnost biskupa Dupanloupa, vědění a odvahu pátera Gratryho. Ale podporoval, povzbuzoval a vážil si takového Louise Veuillota.

24. Smrt ničí vždy pouze nedokonalost, jest ohněm, který odlučuje ryzí kov od příměsků. Proto dal Spasitel světa jméno ohně věčného onomu okresu života, kde nedokonalost vždy vyžaduje smrt.

25. Konečné odlučuje se od nekonečného jako odnětím. Hranice konečného jsou jako rány, které příroda hledí zacelití. Tak tvoří se kůry, které jsou hmotnou podstatou světů.

Tvoří se také kůry na konečných věroučných náhledech. To jsou zhmotnělá dogmata a pověrečné názory, které se chtějí státí trvalými.

26. Již stopadesát tisíc let a snad i více následují lidské rasy po sobě zemi. Tyto rasy byly podstatně od sebe odlišeny a zanikly svými nedokonalostmi.

27. Mohly býti pouze jedinou zodpovědností, vztahující se na jejich vývoj. Vyvolává-li příroda ubohosti, pak musí za ně pykati. Proto se praví, že Bůh musil podstoupiti smrt, aby pykal za chyby lidí, věta paradoxní, která zjevuje smělou intuici věčné spravedlnosti.

28. Nynější rasa zajde stejně jako předchozí a již dnes prozrazuje známky své stařecké slabosti. Lidé, kteří přijdou po nás, budou státí stejně vysoko nad námi, jako my předčíme orangutany a gorilly.

29. Budou zodpovědni, poněvadž budou svobodni a nebude již nutno, aby Bůh umíral.

30. Příroda pomalu přetvořuje rasy. Národové se rodí, rostou a stárnou. Pád Říma rovnal se našemu, avšak lidská rasa se nezměnila. Většině lidí chybí logika a spravedlnost. A my stále ještě požadujeme vládu většiny.

31. Příroda je aristokratická a monarchistická. Světy mají pouze jedno slunce, člověk jen jednu hlavu a lev jest stále králem pouště.

32. Pravda, rozum, spravedlnost, zákon jsou přísně despotické a žádný se nevymkne bez trestu jejich autoritě. Kde není pravdy, rozumu, spravedlnosti a zákona, tam rozhoduje osudová síla, vždy však podle zákona rovnováhy, daného božskou Prozřetelností.

33. Král bez spravedlnosti jest korunovaným anarchistou a anarchističtí spiklenci jsou tyrany, kteří chtějí rozbít korunu, aby se hádali o její kusy.

34. Osudové síly přírody mohou se státi pomocníky lidské inteligence. Postačí k tomu znáti je a dovésti je řídit.

35. Osamocený člověk nezmůže ničeho. Největší lidské síly jsou síly společenské. Aby však síly byly dokonalé, musí býti ovládnány monarchicky, to jest popudem a řízením jedince. Osamocený člověk, i kdyby byl geniem, jest hlavou bez těla. Masa, kterou nevede neomylná a jediná autorita, jest tělem bez hlavy.

36. Důvěra žákovy tvoří autoritu učitelovu. Pochybuje-li žák o neomylnosti učitelově, nesmí již choditi do školy. Slepá důvěra vojáků jest síla generálova. Voják, který věří, že jeho generál se mylí, je blízek státi se zběhem.

Býti mistrem znamená docílení poslušnosti. A k tomu dlužno masy magnetisovati.

IV. kapitola - MAGNETISMUS

1. Magnetismus člověka jest fysické vyzařování a přitahování řízené mravní silou.

2. Všechny bytosti vzájemně se přitahují nebo odpuzují silou, která vědou může být zesilována, oslabována a řízena.

3. Všeobecný magnetismus byl vědecky zkoumán pouze v jeho manifestacích astrálních a metalických.

4. Věda tvoří umělé kovové magnety, jež jsou mnohem silnější než přirozené.

5. Tak tomu je i se všemi ostatními magnety.

6. Přirozený lidský magnetismus stupňuje se péčí a cvikem; možno vytvořiti umělé lidské magnety ve vyrovnaných skupinách a kruzích.

7. Kruhy jsou rovné, skupiny nerovné.

8. Shodné magnetisuje se pravici, rozdílné levici.

9. Shdné se odpuzuje; protiklady se přitahují.

10. Vědecky pozorované magnety mají dva póly a střed. Lidský magnet představovaný hvězdou pentagramu má tolik pólů, kolik středů. Dva póly hlavy jsou obě nohy; dva póly pravé ruky jsou levá ruka a levá noha; dva póly levé ruky jsou pravá ruka a pravá noha; dva póly pravé nohy jsou hlava a levá ruka; dva póly levé nohy jsou hlava a pravá ruka.

11. Lidský magnet jest všude dvojitý; mužský, to jest vyzařující na pravici a ženský, to jest přitahující na levici, s odstupňováním a nepravidelnostmi zapříčiněnými rozmanitostí zvyků a povahy.

12. Ti, u nichž vyzařující magnetismus převládá, jsou magnetiséri; ti, u nichž převládá přitahující, jsou magnetické objekty.

13. Není-li možno odolati magnetiséru, pak může fascinovati, a nejsou-li magnetické povahy ovládnány, snadno se stávají upíry mezi žijícími.

14. Vyzařující ženy jsou inspirací nebo bičem slabých mužů; ženy přitahující jsou Dalilami silných mužů.

15. Inteligentní muž a inteligentní žena nikdy nebudou žíti v souladu. Victor Hugo a George Sand žili by ve špatném manželství a z pokusu spojení mezi Benjaminem Constantem a Madame de Staël narodil by se smutný a krásný román „Adolph“. Aby bylo možno milovati Leliu, nutno býti Steinem a býti zasažen smrtí ducha i srdce.

16. Jean Jacques Rousseau poslechl tohoto magnetického zákona, když se oženil s Terezou Levasseur. Tereza byla mu dlouho sladkou a oddanou družkou; avšak dal jí poznati některé své slabosti, takže se domnívala, že ho předčí a stala se hašteřivou.

Když ho počala pokládati za blázna, opatřila mu sluhu. Chce-li někdo být mistrem slabých, nikdy jim nesmí ukázati svoji slabost.

17. Dvě osoby tvoří sílu, tři skupinu, čtyři kruh. V symbolické scéně proměnění jest Ježíš uprostřed nebe polarisován Mojžíšem a Eliášem, a na zemi sv. Petr sv. Jakubem a sv. Janem. Dvě spojené skupiny tvoří dokonalý kruh.

18. Dvanáct aktivních lidí, určených k tomu, aby dali život za rozšíření ideálů mistrů, mohou zvrátiti sílu země. Apoštolové to dokázali a činili zázraky.

19. Kejklíři potřebují náhončích a proroci věřících. Jinak nemají úspěchu.

20. I čarodějové konají zázraky, je-li jim pomoheno lehkověrností prostomyslných.

21. Avšak, vy malí i velcí divotvorci, pravím vám, ať již jste proroky, kejklíři či čaroději, nikdy se nevydávejte posměchu. Nic tak neruší magnetické kruhy jako hlasitý smích.

22. Prorok, jehož zavraždí, vstane ve třech dnech z mrtvých; ten, jenž utrží posměch, jest bláznem nebo kejklířem.

23. Pontský Pilát dobře věděl, proč seběhlému davu ukázal Ježíše jako krále bláznů. Aby zabránil božství tohoto člověka, musil z něho učiniti groteskní postavu; avšak kněží, kteří ho hnali na smrt, chtěli krev a učinili z něho mučedníka. Jest známo, jak pykali za tuto chybu.

24. Garibaldi, Roland z Palerma, Don Quichotte z Montany, prý píše román. Nevím, zda je tato kniha dobrá či špatná, ale jisto je, že historie Garibaldiho končí neobyčejně groteskním způsobem. Tento hrdina nebude již sníti o dobytí království, budoucně může snad jen dobytí ostrova Batarie.

25. Po směšné a ostudné historce náhrdelníkové nevykonal již Cagliostro ničeho zázračného a skončil tím, že se dal v Římě hloupě chytiti; zemřel jako šarlatán, když byl dříve Velikým Koptou.

26. Šarlatáni se rádi ukazují; adepti se skrývají. Podnikají-li se cesty, možno vydělati peníze, pracuje-li se vědecky, pak vydává se člověk pronásledování. Nikoliv světlo, ale zrak a dotěrnost hlupců se bojí mudrců.

27. Rozum jest sám sebou jako čistá matematika. Není v lidech; tito jednájí podle svého osobního citu, jenž nikdy není absolutním rozumem. Lidské city tvoří se

výchovou, radami a příklady a proto existuje vzájemná odpovědnost mezi lidmi a Bohem, to jest, nejvyšší rozum přimlouvá se za všechny a zachraňuje je. Proto jsou také veliké vášně mezi lidmi nakažlivé a ovládají silné vůle.

28. Poněvadž rozum je mezníkem, o který se lámou všechny touhy lidského šílenství, většina lidí hnusí si rozum a prchá od něho. Uctívá-li se šílenství samo o sobě, rozplameňuje divoce a poutá neodolatelně; v této hanebnosti vidí lidé zbožnění svých přání.

29. Člověk bez vášni není magnetisérem, poněvadž není ohniskem opojení; uklidňuje a nedráždí. Praví apoštolové rozumu nikdy nezískali přívrženců. Přednost, kterou mají před jinými, jest, že nikoho nestrhávají sebou a nedávají se strhnouti jiným.

30. Dáti do služeb velikého rozumu nesmírné šílenství, při čemž se rozum skrývá a šílenství staví do popředí, jest tajemství úspěchu a ovládnutí mas.

31. Mudrci, umírající pro rozum, zanechávají své vědění šilencům: Hoc est arcanum magnum.

32. Jest možno přimknouti se k pravdě; avšak jen pro lež možno se vášnivě nadchnouti, poněvadž vašeň jest vzkypění a tvrdošijným lze býti pouze v nesmyslech.

33. Všechna lidská náboženství mají pravou a klamnou stránku. Svou klamnou stránkou však inspirují vždy jen fanatismus.

34. Aby lidé přijali novou pravdu, dlužno ji zahaliti do nových lží. Tyto po sobě přicházející závoje, nazývají se zjeveními. Po sobě následující zjevení musí být řadami lží, poněvadž pravda se nemůže měniti. Tvrditi, že Bůh učinil se skrze Mojžíše Židem, pak skrze Ježíše Krista křesťanem, a nakonec skrze Mohammeda musulmanem . . . znamená rozhodně nemluvití vážně.

35. Magnetické proudy táhnou od pólu k pólu, při čemž probíhají středem, aniž by se však zastavily. Zpětné působení jest vždy obdobné působení; někdy však reakce získává na trvání, co ztratila na svém napětí. Po roce šílené lásky možno dvacet let chladně nenáviděti.

36. Magnetismus zla působí rychleji a silněji než magnetismus dobra, ale svou prudkostí se sám láme a dobro vždy vítězí. Dobro zachovává a vyrovnává, zlo ruší a ničí.

37. Magnetismus jest astrálním hadem, slibujícím ženě božskou moc a strhujícím ji ve smrt. Také jest dvojitým hadem, ovíjejícím se okolo Hermovy hole.

38. Hůl jest žezlem rovnováhy. Ovládejte samy sebe a budete vládnouti jiným; buďte vyrovnání a budete vyrovnávati. Hůl Mojžíšova jest tatáž jako hůl Hermova. Když ji vrhl o zem, tu změnila se v hada, když ji opět uchopil, stala se zase holí. V této alegorii jest obsaženo veliké tajemství řízení magnetismu.

39. Co silou naší vůle z nás vyzauje, to osudovou nutností se k nám opět vrací. Je-li to světlo života, pak nás učiní nesmrtelným, je-li to fosfor smrti, pak přináší nám smrt . . . snad pro vždycky.

V. kapitola - SMRT

1. Smrt je nutným zrušením nedokonalých sloučenin. Veliká práce všeobecného života vysává jí zárodky života individuálního. Pouze dokonalé jest nesmrtelné.

2. Smrt je lázní zapomění, jest omlazující studnicí, do které s jedné strany vstupují starci a na druhé straně vystupují děti.

3. Smrt jest přetvořením živoucích. Mrtví jsou odumřelé listy ze stromu života, jenž na jaře bude zase mít všechny svoje listy. Vzkříšení lidí podobá se věčné obnově listí.

4. Pomíjející tvary jsou vázány nesmrtelnými typy.

5. Všichni, kdož žili na zemi, žijí zde ještě v nových stopách svých typů; duše, které odložily svůj typ, dostávají nový tvar určený typem dokonalejším, při čemž vystupují vždy výše po žebříku světa. Špatné odlitky jsou ničeny a jejich hmota se vrací do společné masy.

6. Naše duše jsou hudbou, jejíž nástroje jsou naše těla; nemá-li hudba nástroje, nemůže býti slyšena. Bez hmotného prostředníka jest nehmotné nepochopitelné a nepoznatelné.

7. Člověk podržuje z minulých existencí pouze zvláštní předpoklady pro existenci přítomnou.

8. Dědičný hřích, za který trpěl Ježíš Kristus, jest nevinností udělovanou opět všem lidem. Odpovědnost před Bohem předpokládá dokonalost a dokonalý člověk jest bez hříchu.

9. Zaklínání mrtvých je zhušťování vzpomínek, obrazné barvení stínů. Vyvolávati zde na zemi ty, kteří zde již nejsou, znamená, vyvolati jejich typy z obrazivosti přírody.

10. Aby bylo docíleno spojení s obrazivostí přírody, dlužno býti spícím, opilým, extatikem, kataleptikem nebo šilencem.

11. Věčná paměť podržuje pouze nezměnitelné věci. Vše, co zachází v čas, právem upadá v zapomenutí.

12. Uchovávaní mrtvol jest odporování zákonům přírody, jest rouhání se studu smrti, který skrývá svoji ničivou práci, tak, jako my skrýváme činnost plodící. Uchovávat mrtvé, znamená, ploditi fantomy v obrazivosti země. Hruzné obrazy příznaků, halucinace a strachu jsou pouze bloudící odlesky uchovávaných mrtvol.

13. Uchované nebo špatně zničené mrtvoly rozšiřují mezi živými cholery, mor, nakažlivé nemoci, smutek, skepticismus a pohrdání životem. Smrt je vdechnuta smrtí. Hřbitovy otravují ovzduší měst a miasmy mrtvol činí děti rachitickými již v prsou matek.

14. V údolí Gehenna u Jeruzaléma byl udržován věčný oheň, aby spaloval nečistotu a mrtvoly zvířat; na tento oheň naráží Ježíš, když praví, že špatní budou vrženi do Gehenny, aby tím naznačil, že s jejich mrtvými dušemi bude naloženo jako s mrtvolami.

15. Talmud praví, že duše těch, kteří nevěřili v nesmrtelnost, nejsou nesmrtelné. Pouze víra dává osobní nesmrtelnost. Věda a rozum uznávají pouze nesmrtelnost všeobecnou.

16. V katechismu židovském stojí: „Věříme v odměnu a trest po smrti, nevíme však, jakého druhu jsou tyto tresty a odměny.“ Jisto je, že možno postavit doměnky a uznati mínění, ale nevíme nic jistého; rozumní křesťané musí souditi jako Židé. Nuže, když nic o tom nevíme, pak také není nutno, abychom něco věděli. Uzavřeme proto tuto knihu a žijme v míru.

17. Smrtelný hřích jest sebevraždou duše. Tato sebevražda nastává, když člověk se oddá hříchu s plným rozumem, s dokonalou znalostí dobra a zla a s celou svojí svobodou; to se zdá býti ve skutečnosti nemožné, avšak podle práva jest to možné, neboť podstata neodvislé osobnosti jest svobodou ničím neohrazenou. Bůh neukládá člověku ničeho, ani jeho bytí.

Člověk má právo, aby se protivil dobrotě Boží a dogma o věčném trestu jest pouze potvrzením věčné svobody.

18. Bůh nestrhává nikoho do pekla. Lidé tam mohou jít dobrovolně, pohodlně a podle své volby.

19. Ti, kteří jsou v pekle, to jest v temnotách zla a muk jako v nutném trestu, aniž by zlo absolutně chtěli, jsou povoláni, aby je opět opustili a toto peklo stává se jim očištěm.

20. Dokonale, absolutně a nenávratně zavržený jest Satan, který jest bytostí vytvořenou jako nutná hypotéza.

21. Satan jest posledním slovem stvoření. Jest konečnem nekonečně emancipovaným. Chtěl býtí roven Bohu, jehož je protikladem. Bůh jest nutnou hypotézou rozumu, Satan pak nutnou hypotézou nerozumu, považujícího se za svobodu.

22. Aby se člověk stal nesmrtelným v dobru, musí se identifikovati s Bohem. Aby byl nesmrtelným ve zlu, musí se postavití na roveň Satanu. To jsou dva póly světa duší a mezi těmito oběma póly žijí a v nepaměti umírají zvířata a neužiteční lidé.

VI. kapitola - SATAN

1. Satan jest typ, nikoliv skutečná osobnost.

2. Jest protikladným typem božství a v naší obraznosti jest jeho nutným protikladem. Jest umělým stínem, který nám činí viditelným nekonečné světlo Boží.

3. Kdyby byl Satan skutečnou osobností, pak by byli dva bohové a manichejci by měli pravdu.

4. Satan jest uznáním absolutního zla a nutným předpokladem pro dokonalý klad lidské svobody, která prostřednictvím tohoto domnělého absolutna se zdá udržovati v rovnováze i všemohoucnost Boží. To jest nejmělejší a možná i nejvznešenější sen lidské pýchy.

5. „Budete jako bohové, vědouce dobré i zlé,“ pravil alegorický had bible. Založiti zlo na vědění, znamená vytvořiti boha zla a může-li nějaký duch věčně odporovati Bohu, pak není již Boha jednoho, nýbrž jsou bohové dva.

6. Odporovati nekonečnému vyžaduje nekonečné síly. Dvě nekonečné síly sobě

odporující, ruší se vzájemně. Je-li možný odpor Satanův, neexistuje již moc Boží. Bůh i ďábel se navzájem ruší a člověk zůstává osamocený.

7. Zůstává osamocený se svými bohy, hybridní sfingou, okřídleným býkem, držícím ve své lidské ruce v rovnováze meč, jehož měnící se blesky vrhají lidskou obraznost z jednoho omylu do druhého a z despotismu světla do despotismu temnoty.

8. Dějiny světových neštěstí jsou epochou boje bohů, jenž nikdy není ukončen, poněvadž křesťanský svět vyzývá ještě Boha ďábla a bojí se ďábla Boha.

9. Spor mocností jest anarchie v dogmatu. A církvi, která praví: ďábel jest svět, odpovídám se strašlivou logikou: Není Boha. Marně lze hledati převahu Boha, jenž dovolí ďáblu, aby ničil lidi; něco takového bylo by nesmírnou spoluvinou. Bůh však nemůže býtí náhončím ďáblovým.

10. Ďábel v dogmatu jest zosobněný ateismus.

Ďábel ve filosofii je přehnaný ideál lidské svobody.

Skutečný neboli fysický ďábel jest magnetismem zla.

Obyčejný ďábel jest tchánem šaška.

11. Zaklínati ďábla znamená uskutečňovati na okamžik domnělou osobnost.

12. K tomu jest nutno překonati samu perversitu a šílenství nejzločinějšími a nejšílenějšími skutky.

13. Výsledek této operace jest smrt duše šílenstvím a velmi často i smrt těla mozkovou mrtvicí.

14. Ďábel stále požaduje a nikdy ničeho nedává.

15. Svatý Jan nazval ho zvířetem, poněvadž jeho bytí jest zvířectvím člověka.

VII. kapitola - OKULTISMUS

1. Svoboda, rovnost, bratrství! volá moderní demokracie. Ano, svobodu mudrcům, rovnost lidem, kteří dosáhli stejný stupeň lidské hierarchie a bratrství dobrým.

Avšak nutné otroctví hloupým, hierarchii celému lidstvu a boj mezi špatnými a sobci. To jsou zákony přírody.

2. Lidstvo stojí na nesmírném žebříku, jehož pata se noří v temnoty a jehož vrchol

ztrácí se ve světle. Mezi těmito dvěma extrémy jest bezpočet stupňů.

3. Lidem světla jasnou řeč, lidem temnoty temnou řeč a středním stupňům věčný spor nepřesných slov!

4. Lidé výšin jsou vědoucí, lidé nížin věřící, lidé středu systematické a pochybovači.

5. Vědoucí jsou mudrci, slepí věřící blázni; pochybovači jsou ničím, kolísají stoupající či klesající, nikdy však není jim dobře mezi moudrostí a šílenstvím.

6. Pravdu mudrcům, pochybnost chytrákům, báje hloupým a dětem. Vypravujte mudrci báji, nalezne v ní pravdu. Řekněte chytrákovi pravdu, uvidí v ní pochybnost, řekněte hloupému pravdu, pochopí ji jako báj.

7. Nelze tudíž mluvit ke všem lidem stejnou řečí.

8. Proto musí býti náboženská dogmata temná a zdánlivě téměř nesmyslná.

Náboženství mudrců jest vysoká filosofie; obvyklé náboženství nahrazuje hloupým filosofií, které jinak nejsou schopni. Pochybovači nemají ani filosofie ani náboženství.

Náboženství, jehož tvar by byl rozumový, bylo by pro mudrce neužitečné a hlupci by jím pohrdali.

Nejlepší, to jest náboženství nejlépe vyhovující požadavkům lidského rozumu, musí tudíž býti nejtemnější a nejnesmyslnější ze všech. V tom právě spočívá nepopíratelná převaha římského katolicismu.

9. Mudrcům je toto vznešené náboženství sestrou lásky k bližnímu. Hlupcům jest osobní neomylnost papeže. Chytrákům je hloupostí . . . tudíž silnější a vítěznější než jejich domnělý rozum.

10. Hlupákům nelze dáti náboženství ctnosti a rozumových důvodů; potřebují nesrozumitelné předpisy a přesné formule, které vyplňují, aniž by musili myslet. Mohou přijmouti rozum pouze pod maskou mysteria a šílenství. Kdyby Mojžíš Židy pouze poučoval, že čistota jest nutná ke zdraví, pak zůstali by pokryti hmyzem a vyrážkami. On však jim předepsal povinná umývání v určitých hodinách a s určitými obřady. Dal jim věřit, že Bůh se zaměstnává jejich oděvem a nářadím. Bylo nutno čistiti nádoby, rozbíjeti nádoby vystavené zkaženému vzduchu, vyhýbat se ženám v době jejich pravidelných vad atd. Vše

jedině proto, protože to Bůh nařídil a proto musilo se to vše státi praktikami vyvoleného národa. Rabíni ještě Mojžíše předčili a dali zákonným pravidlům charakter tyranie a šílenství, který jest však silou židovstva a který si zachovali přes pronásledování fanatismu a pokrok filosofie po staletí. Tomu by měli rozuměti volnomyšlenkáři.

11. Když papež Pius IX. se pokusil smířiti víru a pokrok, náboženství a svobodu, viděl, že jest zahrán ze svého místa a svého trůnu soudruhy Garibaldiho a štváči Mazziniho a tu seznal, že krácel špatnou cestou. Porozuměl, co se stane, když církevní autorita zeslábne, když jí bude chybět absolutismus, když ochabne víra, která potřebuje hluboká mysteria a nevysvětlitelné protimluvy. Hned nato prohlásil neposkvrněné Početí a uveřejnil Syllabus. Kněžský genius nalezl sám v sobě pravého mistra a biskupové, shromáždění v Římě, prohlásili ho neomylným.

12. Církev nepotřebuje geniálních mužů, nýbrž dovedných vůdců a především světců, to jest nadšených magnetisérů a pozorovatelů. Geniální lidé nebyli nikdy katolíky; tak Bossuet byl Galikánem, Fenelon kvietistou, Pascal jansenistou, Chateaubriand romantikem, Lamennais socialistou, a ještě nyní jsou talentovaní lidé rušitelé míru církevního. Msgr. Dupanloup, biskup Strossmayer, páter Gratry, páter Hyacinth, všichni tito pozoruhodní lidé mají v sobě ducha svého století a nikoliv ducha kněžství.

13. Lidská mínění marně otrásají tím, co příroda uchovává.

14. Mluví se o přirozeném náboženství; ale nej přirozenější z náboženství jest ono, které je nejprotismyslnější, poněvadž jest tak přirozené, že lidé upadnou ve spor, chtějí-li formulovati neznámé.

15. Vypravujte dětem moudrost, budou se nuditi a myslet na sv. Mikuláše, vypravujte jim pohádky a uvidíte, jak vám budou naslouchati.

16. Namítnete, že děti dorostou. Zajisté, avšak pak budou opět jiné děti.

17. Nehádejte se se slepci o barvách, nýbrž veďte je a nezavírejte oči, aby oni vedli vás.

Věštby, které přijímáte se zavřenýma očima, jsou věštby snů a lži.

Měl-li u Židů promluvit Bůh, pak losovali, což je zkušenost jednoduchá, avšak nestrojená.

U křesťanů podřídili dříve odpovědi Boží většině hlasů na koncilech, aniž by však uvažovali o počtu vyvolených a hlupáků. Pak přišlo se k tomu, učiniti věštbu Boží odvislou od libovůle papeže.

Koncil Nicejský rozhodl, že Syn boží jest soupodstatný svému otci, který jest však podle výroku evangelia nadpodstatným, to jest neodvislým od každé podstaty. Koncil Efeský rozhodl, že věčný Bůh měl matku v ženě.

Papež Pius IX. chtěl, aby tato žena byla počata beze hříchu, což činí dědičný hřích odvislým od rozmaru Boha, poněvadž může z něho vyjmouti toho, kdo se mu líbí.

Učiniti temné a odporující si formule odvislé od hlasování, neznamená to táhnouti los, aby byla věštírna zachována?

Rozhodnutí papeže platí stejně jako rozhodnutí koncilu, jde-li o podstatu Boží či o Neposkvrněné Početí svaté Panny.

Jde o to věděti, utrum chimaera in vacuum bombinans possit comedere secundas intentiones, že řekne-li papež ano, pak, že nemám v sobě sílu říci ne, a když řekne ne, nic mi nedokáže, že nutno říci ano.

Ale nemělo by se trpěti, aby se knížata a národové o takové otázky vzájemně potýkali, chce-li si lidstvo činiti pouze nepatrný nárok na trochu rozumu.

18. Poněvadž nekonečno jest absurdem, utvrzujícím se nepřekonatelně před vědou, vyžaduje absurdní formule, aby byl u nemyslicích lidí zachován veliký sen o nekonečnu.

19. Jest několik vážných lidí tvrdících, že absolutně vědí, má-li se abstraktní, nepochopitelná a neviditelná bytost nazvati bílou neb černou, kulatou neb čtyřhrannou, ačkoliv by bylo lepší táhnouti los, odhlasovati věc nebo předložiti ji k rozhodnutí presidentu shromáždění s předpokladem, že jeho výrok je konečný. Tyto tři možnosti jsou omylné, avšak poslední jest přece jen nejméně nerozumná; kostky lze falšovati, hlasy možno koupiti, ale jest jisto, že papež bude jednati vždy v zájmu římského katolicismu.

20. Hledáme-li Boha v protimluvech, nalézáme d'ábla, hledáme-li však v nich d'ábla, nenalézáme rozum. Analysujte Boha a d'ábla, tak jak jsou v představách lidu a naleznete Boha jako poetický ideál d'áblův a v d'áblůvi karikaturu Boha.

1. Jednoho dne se objevila na náměstí v Alexandrii jakási žena s pochodní v jedné a s džbánem vody ve druhé ruce. Touto pochodní, křičela, chci zapáliti nebe a touto vodou uhasiti peklo, abych zničila fantomy, které mi skrývají mého Boha a nedopouštějí, abych v Něho věřila.

2. Bohu nemůžeme porozuměti; sotva tušíme, co říkáme, když slabikujeme Jeho jméno; avšak cítíme v sobě neodvratný, nezničitelný a absolutní požadavek, abychom v Něho věřili a Jeho milovali.

3. Jest možno to, co neexistuje, zcela vážně a tak dlouho milovati? Nuže dobře, láska k Bohu jest jediné, co trvá tak dlouho jako život; troufá si býti tak mocná a tak sebevědomá, že z lidského života tvoří život věčný.

4. On jest; jest zřejmější než my, neboť milujeme Ho více než život. Jest lepší než veškerá lidská dobra, neboť Ho milujeme více než naše otce a matky. Jest krásnější než všechny smrtelné krásy, neboť Ho milujeme více než naše ženy a dcery.

5. Naše duše hladoví po božství a žízni po nekonečnosti; cítíme, jak naše srdce ve snu oběti rostou do nezměrna.

6. Vše existuje z Jeho bytí, žije z Jeho života, září Jeho světlem, směje se a zpívá z Jeho radostí. Jest v nás, kolem nás, dotýká se nás, mluví k nám, pláče našimi slzami, posiluje nás v našich bolestech, zapomíná na naše zbloudění a vzpomíná naší dobré vůle; vše, po čem toužíme jako po dobru, vše, co milujeme jako krásu, čemu se obdivujeme jako velikosti, čím jsme nadšeni jako vznešeností, jest On, On, On!

Ve všem jest celý a nedělitelný. Není ničím, čeho se můžeme dotýkati, na co bychom mohli ukázati, co bychom mohli změřiti, co bychom mohli vysvětliti. Jest vše, po čem toužíme, co ctíme, obdivujeme a milujeme. Není bytostí, nýbrž Prazdrojem bytí, není životem, nýbrž Otcem života. Jest pravdivější než pravda, nezměrnější než nesmírnost, lepší než dobro, krásnější než krása. Veškerá podstata přichází od Něho, on sám však jest bez podstaty. V něm jest obsažen všechn zákon bez nutnosti, svoboda bez předmětu a sporu. Jeho

vůle jest nezměnitelná a bez zauzlení; může vše, co chce, avšak může chtít jen dobro.

Jest věčným kladem pravdy, krásy, dobra a spravedlnosti. Jest nezkalitelné štěstí slunce, které nezná západu. Nikdy nezruší chod svých zákonů, působí na člověka pouze přírodou; nevzrušuje ji, ani ji neuklidňuje my jen ho prosíme, aby nás poučil a ukázal, jak toužit po dobru.

7. Jest možno říci něco jiného, než nesouvislost a protismyslnost, mluví-li se o Něm? Není nedělitelným Nekonečnem, Celkem bez částí, Bytím bez podstaty...? Lidská dogmata - slova šílenství - buďtež zapomenuta! Bůh by byl konečným, kdyby mohl být vysvětlen; nemluvme již více o Něm; žijme vždy v Jeho lásce! Symboly, obrazy, alegorie, legendy jsou sny Jeho stínu... láska však jest skutečnost Jeho světla!

8. Milujme pravdu, rozum a spravedlnost a budeme i milovati Boha a vzdáme mu opavdový kult, jehož vyžaduje. Milujme vše, co stvořil, co oduševňuje a miluje, a pocítíme, že žije v nás!

9. Buďme spojeni s Ním, tak, že budeme spojeni sami mezi sebou! To jest poslední slovo universální víry! Buďme spojeni, pravím, a neodlučujme se z tohoto spojení!

10. Kdo se odlučuje, vylučuje se. Kdo proklíná, proklíná sebe. Kdo chová úctu, ctí se. Pouze prokletí je proketo!

11. Máme korán, praví přívrženci Islamu. Co znamená korán, máme-li Evangelium, praví křesťané? K čemu Evangelium, ptají se Židé, máme-li Sefer Thoru! A já pravím: k čemu Sefer Thora, máme-li Boha?

Avšak tyto posvátné knihy jsou jako rozmanité barevné závoje rozprostřené nad svatostánkem.

Necht' žije Bůh v koránu, v Evangeliu, v Sefer Thoře!

Avšak nade vším, necht' žije Bůh v srdcích spravedlivých! Bůh necht' žije ve spravedlnosti a lásce k bližnímu! Bůh necht' žije v solidaritě a universálním bratrství!

12. Milovati Boha znamená na něho hledět. Bůh jest viditelný pouze lásce a tato láska jest odplata čistých srdcí. Cítíme Ho věčným, nekonečným! Nevysvětlujeme, nehledáme, nepochybujeme, nebojíme se, nepřejeme si ničeho; milujme Ho!

13. Nejdokonalejší souhlas se zákonem, neochvějný klid v pozorování jsoucna, jediná naděje v nutnost, jistota v dobru a klid v absolutnu, to jest ona Nirvána Šakiamuniho, od některých tak špatně vykládána jako zničení lidské iniciativy, které je nejvyšší dokonalostí člověka.

14. Božská láska jest matkou zázraků: proměňuje přírodu, dodává větší přitažlivosti bolesti nežli radosti, roste a sílí překážkami, vytváří svět uzavřený vědě a filosofii, jest světlem za závojem, jest skutečností, jež vás náhle obklopí a naplní nejneochvějnějším přesvědčením, nežli všechna lidská ujišťování.

15. Bez božské lásky nelze milovati lidi: lidé bez otce nemají bratrů. Bez boha jest člověk člověku příšerou.

16. Božskou láskou počíná věčná blaženost: jsme obklopeni slávou, jsme v nebi a zůstáváme v Nekonečném.

17. Ať mne pokryje purpurem Šalamouna aneb vředy Jobovými, budu k němu volati: Miluji Tě! A řekne-li mi: Zaháním tě z mé přítomnosti, pak odpovím: Miluji Tě a přítomnost Tvá mne bude následovati! Řekne-li: Proklínám tě, pak odpovím: Tebe jsem si vyvolil. A bude-li mne chtít mučiti, pak přijme moje láska křídla a vznese se nad oblaka a půjde k Němu v bouřích.

18. Nevěřím v boha lidí, věřím v Boha samého Boha! Věřím v onu nadpřirozenou lásku, která jest všemohoucností Boha vždy žijícího v mém srdci!

19. Žehnatí mu budu v městech i v polích, v pouštích i na mořích! Modliti se budu k němu za tajemných zvuků varhan v chrámech a za zvuků pozounů v synagogách budu Ho vyznávat; padnu před ním na kolena v mešitách při monotonním volání muezzina... Avšak raději než to všechno, podle slov velikého Mistra uzavru se ve své komůrce a budu se k Němu modliti ve svém srdci!

20. Do samoty se odeběř, avšak neuzavru se v ní. Bůh jest tedy se mnou sám? Což není živoucí v celé přírodě? Zdaž nerozvíjí se krása v květinách, dětech a ženách? Zdaž necítíme uprostřed slabosti a skutků lidí sílu, která je řídí a ovládá? Neuteku tedy před lidstvem, protože mne nudí jejich nicotnosti; byl bych sobcem a klamal bych sám sebe, kdybych řekl, že miluji Boha.

Budu milovati Tvé děti, můj Otče, a zvláště tehdy, když jsou nemocné a zdají se býti opuštěny; budu věřiti, že Jsi mi je světil.

S plačícími budu plakati, se smějícími se budu smáti, se zpívajícími zpívati. Polibky dítěte zachvějí mou radostí a vzpomínka na ženu dá mi sníti o Tvé lásce!

Nebot' není prokletých ani vyvrženců ve Tvé rodině. Ve Svě moudrosti Jsi vše stvořil a vše ve své dobrotě povedeš k dobru.

Veškerá láska přichází od tebe a vrací se k Tobě. Žena jest opatrovnící Tvé milosti a víno potěšující lidské srdce jest přítelem Tvého ducha.

Vzdálení necht' ode mne jsou ti, kteří se Ti rouhají a dávají Tvému Jménu ohavné obrazy. Budiž navěky zapomenuta tato noční vidina barbarského středověku, tento kat svých stvoření, který je seskupuje na nesmírné prokleté místo, kde je udržuje živoucí, přičemž je trápí ještě ohněm! Kéž je odmrštěn tento obraz rozmarného vládce, který jako římská kurtisána jedny vyvoluje a druhé zatracuje, který se pro jediný přehmat navždy rozhněvá, který svého jediného Syna obětuje ve prospěch těch, na které se hněvá a kteří proto stávají se ještě zatvrzelejšími vůči všem ostatním!

Staré modly, staré omyly, netvárné mraky noci! Slunce vychází a jeho paprsky probodnou vás ze všech stran jako zlaté šípy. Odejděte v noc, mraky zimy, jaro již dýchá, zmizte a odejděte navždy!

21. Člověk není, nebyl a nebude nikdy neomylný, což by mohlo býti jeho kněžským požadavkem a hodností. Mimo nejvyšší lásku, která souhlasí s rozumem, není neomylnosti!

22. Rozumu bez lásky chybí v mravním řádu směr, poněvadž nezná spravedlnosti.

23. Láska bez rozumu vede osudově k šílenství. Věřme tedy v lásku, od rozumu neodlučitelnou.

24. Takovouto vírou budete, umíte-li chtíti, věděti, odvažovati se a mlčeti; silnější než svět a chtění vaší vůle naplní nebe i zemi.

Zlo od vás ustoupí a bolest promění se vám v božskou útěchu. Pocítíte v sobě věčný život a nebudete se obávati smrti.

Ti, kdož vám budou chtíti ublížiti, ublíží sami sobě a prokáží vám dobro.

Ničeho nebudete pohřešovati a život nepřinese vám zklamání.

Bohatství bude vám pomocníkem, chudoba ochranitelkou a přítelkyní; ohyzdná bída se však k vám nepřiblíží. Duchové nebe budou vás provázeti a vám sloužiti. Prozřetelnost splní všechna vaše přání, ba půjde ještě před nimi. Váš dech bude očišťovati vzduch, vaše slovo bude v duších rozšiřovati radost, váš dotek bude hojiti nemocné; padnete-li neporaníte se a bude-li kdo zamýšleti zlo proti vám, pak toto zlo vrátí se k tomu, kdo je chtěl.

IX. kapitola - VĚDĚNÍ

1. Nevysvětlitelné absolutno jest bytí; absolutně vysvětlitelné jest vědění. Nevědomá bytost se nepotvrzuje, jest však potvrzena vědomím bytosti jiné.

Bytost, která sama sebe potvrzuje, jest bytostí vědomou. Absolutní bytí jest shodné s absolutní podstatou bytí.

Mravní bytí jest obdobné vědění. Čím více kdo ví, tím více existuje a čím více kdo existuje, tím více si zasluhuje a tím více se provinuje.

2. Vědění jest pevný bod, okolo něhož láska, to jest víra, dává kroužení rozumu.

3. Vědění jest prazrojem moudrosti. Vznáší se od jevu k zákonu, a mimo to nezná ničeho; sklání se však před vírou, ze které poznává, jak dobrý jest zákon a z toho vyvozuje, že zákon jest chtěn jakousi moudrou vůlí.

4. Víra krácející před rozumem může býti pouze předběžná, není-li šílená.

5. Nutno věřiti ve vědění, aby bylo možno dospěti k vědění víry.

6. Mluví se o neodvislé mravnosti. Toto slovo není přesné. Mravnost je odvislá od víry. Vědění dává víře poznání a dává nám rozumové důvody, abychom věřili v živý a oživující princip zákona.

7. Vědění potvrzuje nekonečno, láme všechna pouta a ničí všechny žaláře myšlení.

Sklání nebe k nám a otevírá našim duším zářící obzory, analysuje slunce, vidí hvězdy vířiti kolem našich hlav, po naší straně, pod našimi patami, rozšiřuje všude světlo a život a nepopřává místa ani smrti, ani peklu.

8. Vědění rozptyluje omyly neznámého, osvobozuje nás od předsudků, dává našim přáním neomylné pravidlo a nekonečnou cestu

naší činnosti hnané našimi spravedlivými nadějemi.

9. Prohlubovati vědu znamená prohlubovati propast zoufalství, říkají slepě věřící a zbabělí skeptikové, a já odpovídám: Nikoliv, prohlubuje-li se vědění, odkrývají se zlaté žíly oprávněných nadějí.

10. Vědění jest nástroj pokroku a pokrok jest dobytí života a štěstí.

11. Co se starám o zbabělost Šalamouna a Agrippy! Tam, kde se zastavili, tam počínám, tam, kde se vrhli zakrývajíce si tvář do otevřeného hrobu, tam nadšeně povstanu a překročím hrob!

12. Hrob! Tato brána, jež nám nedá viděti do svého nitra a na druhý břeh, když se otevře vedle nás! Avšak tato brána přitahuje moji touhu po neznámu. Tam, cítím to, není vědění nečinného; tato brána jest prahem svatyně, ve které je skryto Absolutno; tato brána jest počátkem nového vědění.

13. Vědění znamená míti, býti a žít! Víra, naděje a láska není ničím, nevím-li co mám věřiti, v co doufati a co milovati.

14. Není-li předmět víry nejvyšším postulátem vědy, pak není ničím.

15. Vědění podporuje náboženství, poněvadž ví, že náboženství je potřebné.

Chce působivé, to jest tvůrčí a uskutečňující víru.

Chce náboženství hierarchické, poněvadž hierarchie jest universálním zákonem přírody.

Chce náboženství monarchické, poněvadž jest pouze jeden Bůh a poněvadž monarchie upravená zákony jest nejjednodušší, nejsilnější a nejdokonalejší vládou.

Vědění chce náboženství tak, jak jest připraveno v katolické, apoštolské a dosud římské církvi. Nevědomí pastýři této církve chtějí snad jíti nazpět, avšak země se přece točí, jak mohou říci i soudci Galileiho, a strhává je kupředu.

16. Po devatenácti stoletích prohlásili se neomylnými božskou, zázračnou a neporušitelnou neomylností a tuto moc, kterou může míti pouze absolutní rozum, náhle od sebe odhodili. Učinili to sami od sebe, nikoliv podle zjevení, učinili tak přemýšlením, výměnou názorů a většinou hlasů, tak, jak se vyrábějí lidské zákony. A nyní jest papež neomylný jejich neomylností a nikoliv neomylností boží. Zázrak ustal a za ním

následovalo disciplinární usnesení; nejdeme podle Josefa de Maistre šílenou rychlostí vstříc onomu nesmírnému výsledku v náboženském řádu? Vidíte tedy, že i tato zdánlivě zpozdilá církev kráčí! Ať žije nová neomylnost papežova! Není snad toto dogma pevně opodstatněno? Mohou býti snad principy víry brány v pochybnost a nepostačí snad hlas nejvyššího pastýře, aby teologickým hadačům nařídil mlčení? Kéž by přišel již onen papež, muž geniální a učený! Mohl by svou osobní neomylností obnoviti církev, potlačiti nedostatky, vzítí protestantismu důvod bytí, spojití všechny věřící, zrušiti všechna prokletí; mohl by požehnati i buddhistům a mohamedánům! To vše by bylo provždy nemožné, kdyby k tomu potřeboval souhlas koncilu.

17. Každé dogma, jež se stává nutným, musí býti přijato více faktem své nutnosti, než proto, že bylo Bohem zjeveno, poněvadž náboženský zákon byl stvořen pro lidi a nikoliv člověk pro zákon a poněvadž každé zjevení pochází z inspirace člověka, která věří a která dává ostatním, aby věřili, což jim vnukává bázeň boží. Neboť tak může vědění pochopiti a vysvětliti víru.

18. Dav polovzdělanců a obecný dav nevěřících hlupáků myslí, že náboženství bude zničeno vědáním. Pravý opak je pravdou. Náboženství tkví v bytnosti lidské duše samo o sobě pevně a opravdové vědění toto chápe. Věda přeměňuje pouze směšné modly, chrání se však, aby je zničila; uchovává je pro své sbírky a svá musea.

19. Umění jest květem na stromě vědění. Estetickým geniem uchovává se kult ideálem krásy. Krása jest odleskem pravdy, pravil Plato, avšak i věda má své krásy a svá světla. Každá nauka, která zmenšuje ideál, jest nauka klamná. Chcete-li bojovati proti mým věroučným názorům, pak mi ukažte větší a krásnější! Vaše hmota zpracovaná osudovými silami jest prostě odporná! Váš slepý stroj kosmický jest ohyzdnější než Polyfem, který měl aspoň jedno oko; vaše lidstvo věčně se ničící jest hrozné! Vidím bytí, světlo a krásu a poznávám, že to vše je pravdivé a nevěřím vašim rouháním!

20. Vědění náboženské vede k dogmatické syntéze, opravdovému katolicismu světa. Jednota víry a symbolů projeví se pak v plném lesku u všech národů a ve všech dobách a

jednota všech dogmat starých i nynějších národů spojí všechny vědoucí i věřící a přivede je k vyznání veliké lidské pravověrnosti.

A veliký, budoucí, universální papež prohlásí: tak tomu jest!

A všechny inteligence kosmu odpoví: Amen!

21. Klamná věda má jako klamná víra své pověry a svůj fanatismus. Nepokládám za vědce ty, kteří se bojí jevů, jež nedovedou vysvětliti a kteří zamítají vše, čemu nerozumějí, a ani ty, kteří se odvažují mluvit ve smyslu oficiálních akademií. Okultní vědy jsou protestantismem této špatné pravověrnosti. Jsou to vědy exkomunikované a zle hodnocené usurpátory falešné neomylnosti.

22. Neomylný člověk jest ten, kdo tvrdí, co bylo dokázáno, připouští nutné hypotézy; pravděpodobné hypotézy zkouší, pochybné snáší a nesmyslné zavrhuje; svojí víru řídí zákony a nikoliv názory, nachází dobro ve zlu, odpouští, potěšuje, nikdy se nezlobí a ničeho si vášnivě nepřejí. O takovém člověku možno říci to, co se říká o samotném Bohu: jest trpělivý, poněvadž jest věčný.

23. Věda vidí pouze jevy tam, kde nevědomost vidí zázraky. Zkoumá zázraky přírody a nachází je většími než domnělé divy. Poznává nejvyšší zákony a nepřipouští božských rozmarů. Ví, že hmota je spojena se silou, že síla následuje zákona a že zákon jest nezměnitelný jako Bůh.

24. Věda nemůže učiti ničemu, co by odporovalo víře. Neboť ten, kdo jménem víry vyžaduje vědeckých důkazů, nemá víry, nýbrž slepou a tvrdošjnou lehkověrnost blázna.

25. Církev nemůže učiti ničemu, co by nesouhlasilo s vědou a tím i s rozumem; neboť její výrok byl by výrokem nepřislušného soudu.

26. Lidské rasy následují po sobě, při čemž se zdokonalují, avšak každá z nich má svoje dětství, mužství a stařectví, stejně jako říše a lidé. Rasy před námi žijící zestárly, usnuly a jsou mrtvy; to vysvětluje dogma o dědičném hříchu a pádu Adama.

Bůh se zjevuje v přírodě, avšak mluvil vždy k nám jen ústy lidí a to vysvětluje indické a křesťanské dogma o slovu, které se učinilo tělem.

Mezi lidmi existuje vzájemná zodpovědnost a bohatý musí platit za chudého; to jest dogma o vykoupení.

Chápeme Boha jako moc, moudrost a lásku; to jest dogma o trojjedinosti.

Člověk má svobodnou vůli, tato však jest vždy ovlivněna sklony. Dráždění zla jest pokušení ďáblov. Stejně tak pocházejí zásluhy lidí od Boha a jeho neřesti z původní slabosti, za kterou se mu zaručil Bůh. To jest veškerý řád spásy a záruka nadějí.

27. Víra nemůže posuzovati vědění, avšak věda může posuzovati víru.

28. Až víra se vrátí opět k vědění a vědění zase k víře, bude celý svět katolický.

29. Náboženství budoucnosti nebude již katolicismus, nýbrž katolicita, jež bude universální vzývání Boha v zázracích vědění, milování živoucího Boha v lidstvu a souhrn světla, který vyjasní stupně všech kultů rozmanitostí jejich paprsků.

30. Víra od vědění odloučená vykazuje pouze špatné ctnosti a vyvolává opravdové zločiny a může jen takové vyvolávati. Víra vědou oprávněná zachrání svět.

31. Dnešní materialismus jest pouze vášnivým opakem víry zamítající vědu. Jest to záporný nesmysl postavený proti tvrdícimu; má tudíž svoje oprávnění a bude míti svou dobu.

32. Náboženská pravda vyplývá ze všech spojených, zlepšených nebo vzájemně vysvětlených symbolů. Celibát Kristův očistí uje Křišnovu milkování. Diana s trojnásobnými prsy vysvětluje materství Panny. Z přijímání a obecenství vyplývá opravdový socialismus; ouškový kříž Oliera odpovídá kříži Vykupitele. Ráj Mohamedův vzešel z Písne písni a nejhlubší poznání Boha spočívá v symbolu Maimonidesovu.

33. Bible praví, že člověk ztratil vědění o dobru a zlu. Takovéto vědění ruší se samo sebou, neboť se tvrdí vzájemně neslučitelné věci, jež lidská myšlenka může pochopiti. Jest tomu stejně, jako kdyby se řeklo, že vědění o bytí jest vědění o nebytí. Může býti nicota a omyl předmětem vědění? Existuje snad věda neobratnosti a hlouposti? Vědění o zlu jest stvořením ďábla, potvrzování věčného pekla, zápor všeho toho, co vědění může potvrditi: jest to nevědomost pozdvihnutá k principu, jest to království nečinnosti.

34. Teologové a kasuisté jsou tito přechytralí z jabloně Eviny, jejímiž jádry se nasýtili; znovu ji zasadili, štěpovali a

rozmnožili, sklídili plody a vyrobili z nich jablečný mošt, jemuž dali zestárnouti v uzavřených kádích, zvaných folianty.

35. Jediné opravdové vědění, vědění dobra vylučuje nevědomost vztahující se ke zlu. To jest ona vyzdobená jablň Edenu.

36. Nevědomost vyvolává hloupost a tato se přenáší s otce na syna tradicí předsudků, která se hloupě nazývá vírou našich otců. To jest dědičný hřích.

37. Hřešiti znamená vzpírati se nejvyššímu rozumu. A nejvyšší rozum ničí bez hněvu a soucitu vše, co se mu staví na odpor, neboť on tvoří zákon a sám je zákonem.

38. Věčný zákon neodpouští nikdy; dlužno jej chápati jako ochránce a udržovatele, aneb jej přísně zakusiti. Nezabíjí bytí, které nemůže bytí popřeno, nýbrž zlo, které nemůže existovati.

39. Zákon zničení vztahuje se pouze na zlo, neboť dobro je věčné. Příroda vyvozuje nedokonalost proto, aby se zničila. Válka je vyrovnávající následek divokého egoismu lidských a národních vášní! A ničí-li zlí dobré, pak je to chyba dobrých, kteří nedovedou státi pevně, aby panovali.

40. Zdají-li se zlí bytí na světě silnějšími než dobří, pak jest tomu tak jedině proto, že zlí dovedou činiti zlo, kdežto dobří neumí činiti dobro.

41. Zlí jsou pozorní a jednají, zatím co dobří se spokojují s vírou a modlitbou. Blázni se pokládají za mučedníky.

42. Opravdové náboženství jest neoddělitelné od pravé vědy. Nutno věděti, aby bylo možno rozumově věřiti.

X. kapitola - ČIN

1. Čin jest vyrovnávající výsledek pohybu vedeného inteligencí.

2. Čin jest hlasatelem života. Život jest fenomenální projev ducha.

3. Duch jest vedení síly; síla bez vedení nedosáhne nikdy tvůrčí harmonie.

4. Harmonie jest tvůrčí rovnováha čísel. Jest hudba přírody, ať ji již slyšíme či nikoliv.

5. Cítění jest výsledek chvění a chvění tvoří harmonii tónů, vjemů a poslušnosti.

6. Každé působení je silou.

7. Harmonické působení se opakuje, při čemž se zmnožuje; disonantní působení plodí protipůsobení, jež tvoří rovnováhu.

8. Chcete-li silně působiti napravo, pak jedněte - obrazně řečeno - nalevo.

9. Věčné stvoření jest působení Boha a přírody. V přírodě vše vyvolává dění; nečinnost je nemožna. Nepohybuje-li se plavec sám od sebe, pak jedná řeka a potopí ho.

10. Zdánlivá smrt jest částečné působení, jež přestává a přechází v působení všeobecné.

11. Smrt je oceán života, ve kterém kapky vodní, chtějí-li býti těžší než mraky, nutně padají dolů. Pak Slunce dá z moře vystoupiti novým mrakům a v závojích par stoupají kapky vody znovu k nebesům.

12. Je nutno tedy, abychom tisíckrát umírali? Nikoliv, umíráme pouze jednou, neboť smrt jest strašidlem živých, kteří mají před ní hrůzu. Smrt existuje pouze v hrůzách umírání na které zapomeneme, uvědomíme-li si, že není smrti. Věčnost jest si vědoma pouze života.

13. Jednati proti universálnímu působení znamená toužiti po zničení. Jednati v souhlase s universálním působením znamená vykonávati boží moc; tím je vysvětleno tajemství vysoké magie.

14. Činy přeměňují lidi. Všichni jsme děti svých činů.

15. Nečinná podstata, zvaná hmotou, jest opěrným bodem mravní páky. Šíří a zrcadlí jakoukoliv působnost, kterou zakusí; sytí se vůlí člověka a magnetickým vlivem může se státi lékem i jedem.

16. Víno požití mudrcem posiluje a potěšuje, požití bláznem však opíjí a působí závratě.

17. Hmota jest tím, čím jí mudrc míti chce. Tím je vysvětleno tajemství přepodstatnění.

18. Víra přenášejí hory, není nic jiného než spojení činných vůlí k uskutečnění snu aneb utopie.

19. Společná víra převedená v čin vyvolává výsledek obdobný spojeným silám; jedná-li však ve prospěch snu, pak výsledek jest vždy skutečnost protichůdná formulaci snu. Ideál vykopení obětí vyvolal inkvisici, ideál emancipace všech lidí vyvolal mimo obrovskou vášnivost svých přívrženců pouze tyranii děsu: stalo se tak proto, poněvadž křesťané a revolucionáři byli bláznivě

zamilováni jednak do oběti, jednak do svobody, protože falešně věřili, že jest možno ji vložiti na ty, kteří jsou k ní neschopni a poněvadž vůbec nerozuměli, že neexistuje opravdová oběť bez svobody a opravdová svoboda bez oběti.

20. Veliká náboženství stvořila veliké národy, poněvadž veliká společenství sil tvoří veliké činy.

21. Samota nevytvoří hrdiny; vznešené činy jsou vždy určeny nadšením množství. A stejně tak veliké zločiny jsou plodem obecné perversity. Písmo svaté nazývá ďábla legiony a vítězné dobro Pánem zástupů.

22. Pekelný oheň jest ničící činnost dobra, jež věčně pohlcuje zlo. Ježíš Kristus řekl na jednom místě Evangelia slova, která obecnost věřících nikdy nedovedla vysvětliti;

Mluví o zatracencích a dodává: „Oheň je bude soliti, tak jako sype se sůl na hlavu oběti. Sůl je dobro. Ztratí-li svoji sílu, čím bude se soliti? Opatrujte sůl ve vás samých.“

Tomuto místu přikládá se tento příšerný výklad: Pekelný oheň udržuje zatracence ve věčnosti jejich muk, tak jako sůl uchovává mrtvé maso. Nevěřícím a zlým nutno nahnatí strachu.

23. Slaboši mluví a nejednají; silní jednají a mlčí.

24. Mluvílo se o meči, jehož rukojeť jest v Římě a jehož hrot je všude pocíťován. Kdyby takový meč existoval, byl by kovář obratným zbrojířem. Namáhejte se vytvořiti stejný meč.

25. Moudrý muž se o to pokusil, ale jeho dílo nebylo trvanlivé, poněvadž jeho žáci nečtli ani mši sv., ani breviář, ani se nemodlili růženec.

26. Magie a náboženství jsou jedno a totéž. Náboženství jest autorisovaná magie, magie sama pak je náboženstvím zakázaným.

27. Počne-li křesťan se zabývati magií, pak nebude již dlouho věřiti; počne-li však ji vykonávati nevěřící, bude brzy věřícím, neboť vůle nemůže býti dlouho vzdálena činů.

28. Náboženství a magie tvoří stejné divy, ale Bůh jedněch jest ďáblem druhých a naopak.

29. Položte bílé na černé a bílé stane se světlem, položte černé na bílé a černé stane se hlubinou. Smíchejte bílé a černé a obdržíte

nepříjemnou barvu bez lesku, kterou nazýváme šedí.

30. V božském světě existují andělé bílí a černí, nikoliv však šedí.

V světě intelektuálním existuje kladné a záporné absolutno, nikdy však pochybnost.

Ve světě mravním existuje dobro a zlo, nikoliv však něco středního.

Ve světě činů jest všechna činnost životem, nečinnost však smrtí.

Ježíš přijímá teplé a studené; vlažné však zatracuje.

XI. kapitola - SÍLA A JEJÍ PROSTŘEDKY

1. Každá síla potřebuje popudu, vyžaduje činu a opírá se o odpor.

2. Každá síla ovládá nečinnost; všechna nečinnost podléhá síle.

3. Každé opakované jednání podmiňuje sílu: každá trvalá síla, i když je sebe menší, vítězí nad nečinností.

4. Zdánlivě nejlhostejnější, avšak úmyslem řízené a houževnatě opakované činy, dávají vítězství úmyslu. Proto všechna veliká náboženství rozmnožila svoje cvičení a připisují jim veliký význam.

Mocný úder Herkulova kyje sotva rozdrťí hmotu skal, avšak vodní kapka dopadající stále a stále na totéž místo, prolomí nesmírnou klenbu balvanů.

5. Pověrečné praktiky jsou stejně působivé jako náboženské; jsou však nebezpečnější, poněvadž nejsou uspořádány zákonitou autoritou.

6. Sv. Ignác vyžaduje ve svých duchovních cvičeních, aby žák zřetelně viděl sv. Pannu. Když císař Julian vykonával rity taurobolie, viděl osobně bohy starého Olympu a když svéhlaví čaroději vykonávají obrády grimoáru, nutně dospějí k tomu, že uvidí ďábla.

7. Každá síla potřebuje slabosti, působí na nějakou a vítězí nad ní.

8. Největší lidskou slabostí jest láska a pro ni vykonala lidská síla své největší zázraky.

9. Nadšení zesateronásobuje síly duše a jest vždy vyvozeno mozkiem.

10. Já, který píši tyto řádky, již čtyřicet let věnuji se nevděčným pracím, poněvadž věřím v jejich užitečnost, jako by vše, co myslím a

píši, nemělo být myšleno a psáno bez užitku pro druhé.

11. Kdyby člověk neměl v sobě aspoň jen trochu šílenství, používal by svého rozumu jen k tomu, aby si uspořil každou námahu a věnoval se jen rozkoši; pak by ale nežil, vegetoval by jen jako měkkýš ve své skořápce.

12. Největší moudrost člověka záleží v dobré volbě svého šílenství.

13. Šalamoun řekl: Mezi všemi ženami nenalezl jsem jednu. Na to by mohl chladný rozum odpovědět: Hodnotíme všechny podle jejich ceny. Ale sladké šílenství života odporuje a praví: Jestliže jsme zvolili špatně, volme ještě jednou a moudrost připojí: Žijme našimi sny, na to nezemřeme!

14. Stejně tomu tak jest s náboženstvím. Voltaire řekl: Mezi všemi ani jedno není rozumné. Věřím rád. Jsou snad ženy rozumné? Náboženství jest žena našeho ducha. Nelze náležitě všem náboženstvím, naše duše musí se věnovati jednomu.

15. Chce-li někdo mít působivý kult, musí být magikem nebo katolíkem, což jest vlastně totéž, neboť katolické náboženství jest opravená a popularisovaná magie.

16. Která síla nás žene k touze po ženě? Vášně. Dobrá, katolické náboženství jest jediné vášnivé náboženství. Jest nesmyslné a právě proto rozumem nepřemožitelné, jest žárlivé výlučné a proto strhující. Jedině ono samo působí zázraky a dává nám dotýkati se Boha.

17. Ale náboženství a vytožená žena jest jako sfinx; nutno její hádanku rozluštití aneb zahynouti, nutno ji ovládnouti a nebýt jejím otrokem; dlužno jí rozumětí a nestrpětí jejich tajemství. Nutno ji ovládnouti, jako Odysseus ovládl Kirku. Qui habet aures audiendi audiat.

18. Mudrcům jsou kněží zástupci, to jest služebníci náboženství, nikoliv jejich soudci ani páni.

19. Naše svědomí potřebuje osvětlení, avšak smí být vedeno poze vírou spojenou s rozumem.

20. Dlužno se poraditi s osvětleným, nepředpojatým, chytrým a svobodným mužem, jaký se asi sotva najde mezi kněžími při současném stavu duchovenstva. Co by bylo šílenějšího, než aby špatně vidoucí vybral si za vůdce slepce, jediné proto, poněvadž má tonsuru a nosí bílou albu na černé klerice.

21. Náboženství posvěcuje povinnost. Není však vyšší povinnosti než láska. Jest požadavkem duše. Jest nadšením našeho srdce, anebo není ničím.

22. Může kráčet nad rozum, ale nikoliv proti němu, může jíti dále než věda, avšak nikoliv proti vědě. Jinak zničí samo sebe, když se ukáže, že jest zřejmě klamný. Pak přestane být pomocníkem síly, stane se nemocí ducha a slabostí duše.

23. Aby se protiklady potvrdily - ať jsou již současné, odloučené, nebo mimo sebe - jest potřeba, aby nebyly kontradiktorické.

24. Nese-li nás nadšení dále než rozum, zdá se, že rozum zamítá; když však rozum ze své strany opraví omyly víry, zdá se, že víru ničí. Následkem toho náboženství i věda nás střídavě nesou vstříc pokroku, stejně jako při chůzi se střídavě opíráme o obě nohy.

25. Ten, který kráčí, opírá se vždy jen o jednu nohu. Opírá-li se zároveň o obě nohy, pak nejde. Avšak omyl mnohých lidí jest, že se chtějí výlučně opřítí buď o rozum nebo o víru a tak se podobají dítěti, jež chce pouze skákat.

26. Kdo miluje, neposuzuje. Uvažujeme-li zdá se, že nemilujeme. Uvažujeme-li potom, když jsme milovali, pak porozumíme proč jsme milovali. Milujeme-li po úvaze, pak milujeme lépe. To jest cesta pokroku duší.

27. Máme-li nohu, o kterou se nemůžeme opřítí, aniž bychom nepadli, pak nutno ji odříznouti, pravil Ježíš Kristus. Prostředek je to násilný a Kristus řekl tak bezpochyby asi proto, poněvadž za jeho času nebyla známa ortopedie. Avšak této rady bylo následováno příliš důkladně a tak církev kulhá na straně rozumu a filosofie na straně víry.

28. Spoutati obě nohy k sobě znamenalo by učiniti z nich jednu nohu a chůze by byla nemožná. Avšak poněvadž si obě nohy vzájemně pomáhají, nesmí být spoutány a musí být jedna od druhé úplně volná. Stejně je tomu tak s vírou a rozumem. Předpisovati vědět články víry a od víry požadovati vědecké důkazy, znamená ochromiti víru a vědu. Mítí nohu, která brání druhé, jest býtí křivonohým a veliký problém dneška jest, naléztí ortopedii duší. Ti, kteří pochopili mé knihy, mohli by snad právem říci: Heureka! Tvrditi, že řešení problému jest nutné, znamená prokázati jeho možnost; dokázati jeho možnost znamená rozluštění.

29. Usmířiti víru s vědou znamená věřiti, že universální dogma ve svých rozmanitých tvarech jest projev vyvíjející se lidské touhy po božství, touhy, která není vymyšlena ve svém zdroji, ani libovolná ve svých tvarech a která pochází od Boha jako vše, co bytuje v přírodě; Znamená věřiti, že dogma je zjeveno a bude vždy zjevováno, avšak, že symboly nejsou vědeckými vysvětlivkami, alegorie historickými skutečnostmi a svátosti fysickými operacemi a že zdánlivé protismyslnosti jsou projevem nejrozumnějších hodnocení a že skutečnosti skryté v těchto tajemných naukách nutno hledati jinak a ve vyšším smyslu.

30. Plodem takovéto rozumové víry jest skutečně universální katolicismus, neboť existuje pouze jedno zjevení, tak jako jest poze jeden Bůh. Pouze kulty jsou rozličné tak jako symboly a lidé; avšak milost Boží bytuje pro spravedlivého stejně v mešitě, synagoze jako v křesťanském chrámu a samotná jednota v náboženství stane se dříve či později jednotou kultury. Nikdo nepopírá krásu, jednoduchost, vznešenost a hluboký vliv katolického - kdysi římského - kultu na duše: přetrvává tedy věky, poněvadž poskytuje mocnější prostředek síle světa. Avšak, jak řekl jeho zakladatel, musí ve svém lidském, to jest časném tvaru zemřít, aby povstal a byl vzkříšen ve své duchovní a božské moci.

I lictor, expedi cruce!

XII. kapitola - HLUBOKÝ MÍR

1. Všechna utrpení naší duše pocházejí z omylů našich přání a z naší tvrdošijnosti, kterou uskutečňujeme lež.

2. Všechna utrpení našeho srdce pocházejí z toho, že milujeme, abychom přijímali, místo dávali, abychom vlastnili místo zlepšovali, abychom pohlcovali místo činili nesmrtelným.

3. Abychom byli šťastni je nutno, abychom po ničem netoužili, ničeho si usilovně nepřáli: naproti tomu musíme souhlasiti se zákonem, chtítí dobro a doufati ve spravedlnost.

4. Nesmíme se ztotožňovati s ničím, co přináší zkázu, nesmíme se přivínouti k ničemu, co pomíjí a nesmíme svůj život věnovati ničemu, co jest smrtelné.

5. Nutno milovati krásu, dobro a lásku, které jsou věčné.

6. Nutno milovati přátelství v příteli, mládí a půvab v přítelkyni. V květinách obdivujeme jaro, které se obnovuje a neplačme nad jejich vadnutím nebo umíráním, jež proměňuje úroveň!

7. Pijme dobré víno a špatné vylijme.

8. Neoplakávejme krásné jehně, které jsme snědli.

9. Ztracený peníz z plna srdce věnujme nálezci.

10. Vidíme-li, že strom námi zasazený vadne, spalme jej a zasaďme nový.

11. Nereptejme, máme-li to, co jsme si zvolili.

12. Neodpovídá-li náš úděl naší volbě, pak vyjměme z něho to nejlepší pokud možno a čekejme pracující.

13. Hledejme v prostotě pravdu, aniž bychom vášnivě přilnuli k nějaké myšlence nebo víře.

14. Nikdy se s nikým nehádejme. Hádky vydražďuje samolibost a vyvolává předpojatost, nepřítel pravdy a míru.

15. Nikdy se nehněvejme; nic není hodno našeho hněvu a nic nám nedává právo, abychom se rozhorlili.

16. Nikoho nemějme v nenávisti a na nikoho se nehněvejme. Ti, kteří nám chtějí ublížiti, nevědí co činí, aneb se dávají strhnouti svou vřápní, která je činí nešťastnější než nás.

17. Milujme vždy! Poněvadž láska je nesmrtelná, nemůže její předmět nikdy umřít; avšak vášně pozemské trvají pouze na této zemi. Milovaná bytost, jež umírá individuálním životem, žije dále a více než kdy v obecném životě a milujeme ji stále v předmětu nové lásky.

18. Ubohý muži, jenž pláčeš a věříš, že tvoje žena je mrtva; ona se opět vrátí; sečkej jen, šla si pouze vyměnit šat.

19. My jsme druzí a druzí jsme my.

20. Pouze málo mužů a žen oplakává po dvaceti letech ztrátu a chtělo by ji probuditi, aby ji znovu zakusili.

21. Stejně zřídka kdy lituje po dvaceti letech někdo, že nepojal za choť osobu, po které takovým žárem toužil a že prožil ve svém mládí nešťastnou lásku.

22. Věčnost pohlavní lásky trvá tak asi šest, nejvíce deset let.

23. Ve druhém životě bude vše zapomenuto a obrodíme se znovu ve svěžesti nového života a v cudné nevědomosti dětství.

24. Věčné bytí jest zapomnění, poněvadž vzpomínka by téměř vždy byla starostí nebo výčitkou.

25. Kdo umí zapomínati, nezná duševního utrpení.

26. Bůh jediný nemůže a nesmí zapomínati, poněvadž jest nutně a cele přítomen ve všech našich postupných existencích.

27. A ve všem co milujeme, hledáme onu jedinou radost, která od Něho přichází, v Něm zůstává a se kterou se vždy setkáme.

28. Ve všech bytostech, které milujeme, spočívá určité znamení, jež poznáváme jako rodinnou známku, a ve všech našich proměnách vždy nalezneme své.

29. Avšak toto znamení může se u jednoho či druhého prohloubiti; a po jedné přeměně bytí, nepamatujeme si již na toho nebo onoho, jako kdyby pro nás nikdy neexistovali.

30. Neoplakávejme tedy nikdy nič ztráty. Nalezneme vždy opět ty, které vždy musíme milovati.

31. Praví přátelé nejsou nikdy skutečně odloučení. Bůh vyplní všechny vzdálenosti a neponechává místa mezi srdci.

32. Snášejme hrdině trest za naše chyby a nerděme se již více, když jsme jim učinili zadosť.

33. Příslloví praví: cesta k peklu je dlážděna dobrými předsevzetími. To však není pravda. Nebe jest ohvězdněno dobrými předsevzetími, která na zemi přivodila neobratné skutky a peklo jest dlážděno špatnými předsevzetími, která chtěla naplniti nebe falešnými ctnostmi.

34. V biblí jest dána přednost návratu k dobru před nevinností, a to jest spravedlivé, neboť život jest boj, nevinnost však není vítězstvím.

35. Bůh dává každému v jeho životě zvíře, které jest nutno zkrotiti. Nejjobdarovanější jsou ti, kterým je bojovati proti lvu: jakou slávu mohou dobytí oni, kterým bylo zkrotiti pouze beránka.

36. Nic lidského nebudiž vám cizí a počítejte dobře s použitím svých sil. Máte-li mnoho studovati, postarejte se o rozptýlení. Mírněte vědění nějakou dobrovolnou vášní. Znechutí-li vám duchovní věci život, pak dejte si za pokání potěšení a veselou zábavu. Položte

jako dobrý La Fontaine sv. Augustina a Rabelaise na miský vah. Pak můžete se obdivovat Baruchovi bez nebezpečí pro svůj rozum.

37. Šalamoun řekl, že počátkem moudrosti jest bázeň boží; Ježíš zaklínal lásku boží, která podle sv. Pavla může se postavit na místo moudrosti a vysoké zasvěcení učí splynutí člověka s Bohem, který jest věčná dokonalost moudrosti a lásky.

38. Hluboký mír, bratře, praví otec. Věř, kdyby tak zdravil někoho jiného, odpoví druhý: Emanuel! což jest Bůh buď s námi! Bůh jest se spravedlivými a v nich, s mudrci a v mudrcích. Náboženství jest zlatý žebřík, který viděl Jakub ve svém snu a který spojuje nebe se zemí; avšak bonzové, marabuti, brahmíni, fakiři, rabbíni, ulemové a mniši chtějí z něho učiniti Babylonskou věž, jež nese do myšlenek zmatení, vydává nesrozumitelné řeči a dělí národy.

Toto kněžstvo jest červ hlodající na strom universální víry. Také Kristus chtěl zničit kněžstvo a nahraditi je presbyteriátem, to jest svobodou uspořádanou pod předsednictvím nejstarších.

Kněžství jakožto kastu, jako výnosné povolání, samovládne kněžství svědomí, kněžství pletoucí se do časných poměrů chtělo křesťanství odstraniti; lidé je v jeho jménu znovu hrubě zřídili. Proto nahradil socialismus křesťanství. Jest to jen nové jméno, které představuje tutěž ideu. Dokonalý socialismus stane se mesianismem, avšak toto jméno davům nesrozumitelné jest zasvěceno vyvoleným, to jest zasvěcencům.

Náboženská výlučnost jest spor kněžských tržnic. Jeden volá: vezměte moji mast, mast mojich konkurentů jest jedovatá. Kupci s Kolínskou vodičkou! Mám pravou Jean Maria Farina! Ježíš se marně pokoušel vyhnati z chrámu obchodníky; neměl úspěchu. Jednoho dne je zcela nezákonně a neobratně vyhnal, ale nevyplatilo se mu to: rušitele klidu ukřižovali a pořádek byl opět obnoven.

Dokud náboženství bude příležitostí k jakémukoliv obchodu, pak nebude vážného náboženství.

Svoboda obchodu je principem a tato svoboda ospravedlňovala posud vykořisťování lehkověrných hlupáků.

Všichni, kdož si za jakoukoliv věc dávají platit, prodávají; a všichni, kdo něco prodávají jsou kramáři.

Kněžství jest obchod; presbyteriát měl být čestným úřadem, poněvadž nemohl být zaplacen.

A řekl-li sv. Pavel: Kněz má žít z oltáře, pak zaměnil presbyteriát s kněžstvím.

Staré kněžstvo usmrcovalo, aby jedlo; presbyteriát Ježíše Krista dává se usmrtit, aby jiní mohli jísti.

Každý kněz, jenž žije z oltáře, jí maso chudých a pije krev národa.

Ježíš dal chudým a lidu za pokrm své vlastní tělo a za nápoj svou vlastní krev.

Proto musila být zničena časná říše Říma, a také jeho duchovní nadvláda musila skončit, protože si osobovala božství a byla smělá, což bylo nesnesitelnější než smrt.

39. (není, pravděpodobně byla původně tvořena částí předchozího verše, a při překladu došlo omylem ke spojení...nebo to mohlo být úplně jinak)

40. Naproti tomu nezahynou nádherly katolického kultu jako nezahynula antická mytologie a krása Feidiova Pantheonu. Marie jest stejně nesmrtelná jako Venus Urania, jejíž socha nalezená na Milu naznačuje lyru, která však chybí, jako její dvě ruce. Nalezněme opět

lyru odvěké Venuše a navrátíme katolické církvi vědění o jejím dogmatu a harmonii jejího kultu! Mohu posuzovati architekturu chrámu a obdivovati se mu v jeho celistvosti, poněvadž jsem chrám opustil. Jsem svobodný a jdu kam chci, avšak poněvadž mi Věčný uchoval schopnost mého rozumu, nemohu kráčet ani k ohyzdnosti ani ke lži. Miluji vše, co existuje, neboť v očích mých není zla. Mluvím pravdu, aniž bych hledal souhlasu a aniž bych se bál útoku. Žil jsem chudě a podle názoru světa také chudý zemřu a přece cítím, že jsem bohatý pravdou, svobodou a rozumem. Utvářel jsem, co mi dali uhodnouti Mojžíš a Kristus a nejsem proto ničím více, než dítě slabého a pokorného člověka. Pravda nepatří mně a podávám ji tak, jak se mi jí dostalo. Vešla sama do mého ducha a kdybych mohl, dal bych rád často přednost lži, která by mi získala obdiv a ušetřila mi nejhroznějších bojů mého života. Avšak každý musí dokonati svůj úděl. Soucit zasluhuje jen ten, kdo na něco je hrdý. Vše, co člověku zůstává k milování, jest přímota jeho úmyslů a naděje v lepší budoucí osud, který nikdo nemůže předvídati a kterému nikdo nemůže ujíti.

Elifas Lévi